

T|26

T O M A C

PROGRAM DE GUVERNARE · EDIȚIA I

Program de guvernare

Ediția I, 2026

NOTĂ METODOLOGICĂ ȘI CONVENȚII

PRINCIPIUL 7 + 3

Fiecare capitol este construit, ca regulă, pe 10 puncte: 7 măsuri pe termen scurt (orizont 12-18 luni) și 3 reforme structurale (orizont mandat și dincolo).

DIRECȚIE ȘI DEADLINE, NU INSTRUMENT

Programul numește direcția și orizontul; instrumentul revine ministerului coordonator. Excepție: cazurile în care un instrument specific este el însuși mesajul politic.

SURSE

Statistici și jaloane bazate pe INS, BNR, Eurostat, CE, OCDE și raportul de progres al Guvernului Bolojan la 5 iunie 2026.

CUPRINS

Prioritatea zero. Reforma administrativ-teritorială

Capitolul 1. Economie și mediul de afaceri

Capitolul 2. Finanțe publice

Capitolul 3. Energie

Capitolul 4. Transformare digitală

Capitolul 5. Infrastructură și transporturi

Capitolul 6. Educație și cercetare

Capitolul 7. Sănătate

Capitolul 8. Justiție și statul de drept

Capitolul 9. Administrație publică și descentralizare

Capitolul 10. Agricultură și dezvoltare rurală

Capitolul 11. Mediu și schimbări climatice

Capitolul 12. Muncă, familie și protecție socială

Capitolul 13. Cultură, tineret și sport

Capitolul 14. Afaceri interne

Capitolul 15. Apărare și securitate națională

Capitolul 16. Politică externă și afaceri europene

Capitolul 17. Fonduri europene și investiții strategice

Capitolul 18. Combaterea dezinformării și rezilienței sociale

Capitolul 19. Diaspora

Capitolul 20. Relația cu Republica Moldova

Capitolul 21. Societate civilă, minorități naționale și culte

REFORMA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ

REZUMAT

România este singura țară din UE care nu a realizat o reformă administrativ-teritorială la standarde europene. Reșezarea structurii teritoriale (regiuni funcționale cu personalitate juridică, praguri minime de viabilitate pentru unitățile administrativ-teritoriale, redistribuire de competențe și resurse fiscale) este condiția necesară pentru orice reformă sectorială durabilă – administrație, sănătate, educație, fonduri europene, dezvoltare locală.

CONTEXT

România are peste 3.000 de unități administrative, sute fără resursele minime pentru servicii publice de bază. Cele 8 regiuni de dezvoltare actuale sunt instrumente statistice fără personalitate juridică – nu pot reprezenta România direct la Bruxelles, nu pot concentra investiții la scară. Decalajele între județe au crescut între 2020 și 2025. Reformele realizate de Polonia 1998, Cehia, Franța (mille-feuille) și Germania oferă patru modele documentate. Fereastra politică 2026-2028 este singura realistă pentru pregătirea și asumarea unei reforme de această scară.

DE CE PRIORITATE ZERO

Reforma administrativ-teritorială nu este o linie de buget sau o măsură sectorială – este precondiția pentru ca celelalte capitole ale programului să funcționeze. Codul Finanțelor Publice Locale (capitolul Administrație publică) presupune UAT-uri cu capacitate de a gestiona bugete multianuale. Absorbția fondurilor europene 2028-2034 (capitolul Fonduri europene) presupune autorități regionale cu personalitate juridică, capabile să contracteze. Reforma sănătății (capitolul Sănătate) presupune un nivel intermediar real. De aici decizia politică: RAT trece înaintea tuturor capitolelor.

A. CALENDAR DE PREGĂTIRE

(orizont 6 luni de la preluarea mandatului)

1. Constituirea Grupului de Lucru Interinstituțional (GLRAT)

Grupul este multidisciplinar – drept constituțional și administrativ, istorici, demografi, economiști, planificare teritorială, societate civilă, mediu academic. Secretariatul tehnic este asigurat de coordonatorul intern al programului (MDLPA în mandatul actual, după opțiunea politică). Componenta este publică și transparentă.

2. Audit al situației actuale

Se cartografiază cele peste 3.000 de UAT-uri după populație, capacitate fiscală, suprafață, acces la servicii publice. Se revizuiesc propunerile legislative anterioare. Se analizează experiențele internaționale relevante (Polonia 1998, Cehia, Franța, Danemarca).

3. Scenarii alternative de reorganizare

Se elaborează mai multe variante: număr de regiuni funcționale cu personalitate juridică, praguri minime de populație pentru comune și orașe, modelul de redistribuire a competențelor și resurselor fiscale, tratament specific pentru zone cu identitate etnică sau geografică particulară. Fiecare scenariu este însoțit de o analiză de impact bugetar și demografic.

4. Consultări regionale

Se organizează serii de întâlniri în toate cele 8 regiuni cu primari, președinți de Consilii Județene, mediul de afaceri, asociații profesionale. Se colectează observațiile și se integrează în documentul de lucru.

B. PRINCIPII DE FOND

1. Consens politic înainte de implementare

Acordul transversal – Calendarul include explicit consultarea politică, în paralel cu cea tehnică.

2. Personalitate juridică pentru regiuni

Se reaşază cele 8 regiuni statistice ca regiuni administrative cu personalitate juridică, autoritate fiscală și competențe reale – modelul polonez ca referință principală.

3. Praguri de viabilitate pentru UAT

Praguri minime de populație și capacitate administrativă, sub care UAT-urile fuzionează sau se asociază obligatoriu. Logica: dimensiunea contează pentru capacitatea de a livra servicii publice și de a accesa finanțări. Pragurile se calibrează tehnic, nu politic.

4. Tratament specific pentru zone cu identitate proprie

Reforma nu desființează identități. Zone cu identitate etnică, lingvistică sau geografică particulară (Secuime, Maramureș, Dobrogea, Delta) primesc statut adaptat. Cadrul tehnic include de la început regula că reforma respectă identitățile, nu le contestă.

ECONOMIE ȘI MEDIUL DE AFACERI

REZUMAT

Direcție: capital românesc productiv, predictibilitate fiscală, companii de stat curate, materii prime critice.

CONTEXT

România a încheiat 2025 cu un PIB de 374 miliarde euro și o creștere reală de doar 0,7% – cea mai slabă din regiune – iar INS a confirmat recesiunea tehnică (două trimestre consecutive de scădere, T4 2025: -1,9%). Inflația a urcat la 10,7% în aprilie 2026 – locul 1 în UE la scumpirea alimentelor – cursul a atins maximum istoric de 5,2180 lei/euro, iar randamentul titlurilor de stat la 10 ani (7,38%) este dublu față de Grecia și Bulgaria. Mediul de afaceri a absorbit în 2025-2026 cel mai sever șoc fiscal post-aderare; încrederea se reconstruiește prin predictibilitate, nu prin noi rotații de taxe. Surse: INS, BNR, Eurostat, MF – iunie 2026.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Scoring fiscal pozitiv pentru contribuabili

Se instituie un tratament diferențiat pentru contribuabilii cu istoric bun de conformare – semnal pro-business cu cost bugetar zero. Beneficiile concrete pentru scor ridicat includ: rambursare TVA cu control ulterior, eșalonări simplificate, prioritate la asistență și frecvență redusă a inspecțiilor; criteriile și scorul se publică; termen: 12-18 luni.

2. Precompletarea Declarației Unice – extindere

Se continuă pilotul început în 2026 și se extinde la toate categoriile PFA, cu impact direct asupra unui milion de plătitori. Ținta asumată este precompletarea pentru toate categoriile de PFA până la declarația aferentă anului fiscal 2027, cu rată de corecție sub 5%.

3. Audit extern + rating A-E pentru companii de stat cu pierderi peste 2 ani

Trierea este obiectivă și conduce la una dintre soluții: păstrare, redresare, lichidare, PPP sau listare. Operaționalizează cadrul deja aprobat. Rapoartele și ratingul se publică integral; pentru companiile clasate D-E, decizia (redresare cu plan, listare, PPP sau lichidare) se adoptă în maximum 6 luni de la raport; coordonare MF + AMEPIP.

4. Oprirea salariilor 13-14 și a bonusurilor nejustificate în companii deținute 100% de stat

Măsura aliniază companiile de stat la principiul ”toată lumea plătește”, este vizibilă pentru cetățeni și acceptabilă politic. Se aplică de la primul exercițiu bugetar complet, cu audit juridic prealabil al contractelor colective în vigoare; economiile estimate se raportează public.

5. Consultare instituționalizată permanentă cu mediul de afaceri

Restabilește predictibilitatea după șocurile fiscale repetate; răspunde la deficitul de încredere acumulat. Angajament: minimum 6 luni între publicarea în Monitorul Oficial și intrarea în vigoare pentru orice modificare fiscală cu impact asupra mediului de afaceri, conform principiului deja prevăzut de Codul fiscal.

6. Prelungirea termenului TVA 9% pentru apartamentele contractate

Apartamentele contractate la TVA 9% în 2025 care nu se încadrează în termenul actual (31 iulie) primesc extensie rezonabilă; rezolvă o problemă concretă pentru câteva mii de familii, cost bugetar marginal. Este vorba de o extensie unică de 12 luni (până la 31 iulie 2027), exclusiv pentru contractele autentificate până la 31 decembrie 2025; fără prelungiri ulterioare.

7. Creșterea deductibilității contribuției la Pilon 3

Se ridică plafonul de deductibilitate la 1.000 EUR/an. Măsura consolidează sistemul privat de pensii, oferă o alternativă la Pilon 2 și are un impact bugetar estimat la 30-50 mil. lei/an. Concret: se ridică plafonul de deductibilitate de la 400 EUR/an la 1.000 EUR/an, pentru cei circa 1 milion de participanți existenți la Pilonul 3; măsura intră în vigoare cu anul fiscal următor adoptării.

8. Turism

8.1 Programul de susținere a turismului: Mărirea bugetului de promovare multianual a României ca destinație turistică, de la minimum 10 milioane de euro pe an în primii 3 ani și 20 de milioane începând cu anul 4, pentru a putea susține campanii de promovare multianuale pe piețele țintă cu publicarea indicatorilor de rezultat.

8.2 Program pentru dezvoltarea activității de incoming: stimularea operatorilor din sectorul turismului pentru creșterea numărului de turiști străini și a duratei sejurului în România. Schemă de ajutor de stat prin care operatorii din turism pot încasa 40 de euro pentru fiecare turist străin care a achiziționat și plătit, în anul anterior depunerii, un sejur turistic sau circuit de cel puțin 4 nopți de cazare în România. Suplimentar, se pot încasa 2 Euro pentru fiecare noapte petrecută în plus, peste cele 4, în cadrul aceleiași sejur sau circuit turistic. Va exista un plafon anual maxim de cheltuieli.

9. Îmbunătățirea cadrului legal pentru IMM-uri

9.1 Lege a startup-urilor prin care să fie definite; vor fi definite start-up-urile inovative; introducerea unui test privind rezistența startup-urilor pentru toate reglementările digitale, pentru a se asigura că noua legislație permite startup-urilor să se extindă.

9.2 Adoptarea unui nou tip de societate - societatea cu răspundere limitată de exercițiu - SRL de Exercițiu - pentru tinerii cu vârsta între 16 și 18 ani. O persoană poate avea calitatea de asociat/administrator într-o singură SRL de Exercițiu în următoarele condiții:

- fără taxe la constituire și procedură simplificată de înregistrare;
- înregistrare exclusiv on-line;
- impozit 0 pe venit;
- cifra de afaceri de maximum 20.000 de euro;
- posibilitatea ținerii contabilității în partidă simplă;
- depunerea unui singur document la ANAF;
- la împlinirea vârstei de 18 ani de către asociatul unic sau unul dintre asociați/administrator, SRL de Exercițiu devine SRL sau se radiază.

9.3 Debirocratizare și identificarea și prevenirea suprareglementării

- fiecare minister și autoritate centrală prezintă trimestrial propuneri de abrogare/simplificare a cerințelor de conformare sau raportare pentru mediul de afaceri, în scopul reducerii sarcinilor administrative cu minimum 25%/ an.
- o nouă reglementare intră în vigoare doar atunci când o alta a fost eliminată. Pentru evitarea situațiilor în care sunt introduse noi reglementări care se adaugă celor existente fără a se analiza impactul cumulat al acestora asupra IMM-urilor, trebuie respectat principiul numărului constant ”one in, one out”;
- asumarea unei decizii politice/legi care să prevadă că o nouă obligație de raportare/conformare pentru întreprinderi

9.4 Introducerea evaluării ex post

- este necesară introducerea unui nou instrument prin care să fie evaluat impactul real asupra IMM-urilor al legislației după 2-3 ani de la adoptare.
- evaluarea trebuie făcută împreună cu organizațiile de IMM-uri pentru a cunoaște percepția antreprenorilor asupra noilor obligații de conformare sau raportare pe care le au și compararea lor cu rezultatele Testelor IMM.
- rezultatele evaluării trebuie folosite pentru îmbunătățirea cadrului de reglementare și optimizarea Testului IMM.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Companii de stat

Se listează pachete minoritare, se închid companiile cu pierderi cronice și se aplică o lichidare «inteligentă» cu valorificarea activelor. Cadrul OUG 109 + Pachetul II se operaționalizează deplin.

2. Cod al piețelor de capital + susținerea campionilor regionali

Măsura realizează alinierea cu agenda SIU (Savings and Investments Union), stabilește un cadru unitar pentru piețele de capital românești și constituie instrumentul central de eficientizare a capitalului românesc. Obiectivele asumate sunt: creșterea capitalizării BVB ca pondere în PIB, dublarea numărului de listări noi în mandat, consolidarea statutului de piață emergentă (FTSE) și avansul către criteriile MSCI.

3. Producția și prelucrarea materiilor prime critice

Se depun aplicațiile pentru statutul de proiect strategic CRMA pentru zăcămintele prioritare și se actualizează cartarea geologică națională; coordonare ME + ANRM.

4. Definirea sectoarelor strategice naționale pentru reindustrializare UE

Cadru analitic și de poziționare pentru NZIA / IAA: ce sectoare are România cu potențial de consolidare (auto, chimic, metalurgic, energetic, inclusiv nuclear) și cum se aliază cu măsurile financiare și de reglementare europene.

5. Adoptarea unei noi strategii pentru IMM-uri-ORIZONT 2035

- programe moderne de susținere a Start-up-urilor, în special în domeniul IT;
- crearea de incubatoare de afaceri și acceleratoare;
- suport pentru activitatea de cercetare-inovare;
- creșterea accesului la finanțare;
- viziune modernă pentru o mai bună reglementare.

FINANȚE PUBLICE

REZUMAT

Direcție: credibilitate fiscală, colectare de încredere, ANAF depolitizat, sustenabilitate pe orizont mediu.

CONTEXT

Punctul de plecare: deficit ESA de 7,9% din PIB în 2025 – cel mai mare din UE – cu țintă de 6,2% în 2026; datorie publică de 59,3% din PIB (de la 48,1% în 2022); dobânzi plătite de peste 50 mld lei pe an (2,6% din PIB), cu randamente la 10 ani de 7,38%. Gap-ul de TVA este 29,5% (estimare CE 2024) – pierdere de peste 30 mld lei/an; aducerea lui la media UE ar crește veniturile cu 30-35 mld lei/an, fără nicio taxă nouă.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Centru național de răspuns pentru fiscalitate

Asistență contribuabili la nivelul MF, cu termene standard și răspunsuri publice – se reduce incertitudinea pentru mediul de afaceri. Răspunsurile devin opozabile administrației (regim de soluție fiscală anticipată simplificată), cu termen standard de 30 de zile; raport public anual privind întrebările frecvente și timpii de răspuns.

2. SAF-T + e-Factura B2C – extindere și consolidare

Continuă jaloanele PNRR; principala pârghie anti-evaziune; extindere la nerezidenți cu obligații comerciale în România. Țintă asumată: reducerea gap-ului de TVA de la 29,5% (estimare CE 2024) către media UE pe parcursul mandatului – echivalent cu venituri suplimentare de 30-35 mld lei/an la atingerea țintei;

3. e-Sigiliu generalizat pentru tranzitul de mărfuri

Se generalizează în 18 luni, cu raportare semestrială publică a randamentului (valoarea mărfurilor sigilate, diferențele de taxe recuperate).

4. Combaterea evaziunii pe sectoare prioritare

Pentru fiecare sector prioritar se publică anual ținta de randament suplimentar și gradul de realizare; primele ținte în 6 luni de la investitură.

5. Bodycam și teste de integritate pentru antifraudă și vameși

Măsura este un simbol al depolitizării ANAF. Cadrul legal pentru testele de integritate se adoptă în primele 6 luni; dotarea structurilor antifraudă și vamale cu bodycam se finalizează în 12 luni.

6. Trasabilitate financiară pentru tranzacții online

Se stabilește o corelație bănci-curierat-vamă pentru e-commerce, ca instrument modern, conform cu standardele OCDE. Se construiește pe instrumentele UE existente (DAC7, pachetul VIDA): schimb automat de date platforme-curierat-bănci pentru tranzacțiile e-commerce, cu garanții de protecție a datelor;

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Reorganizarea piramidală a ANAF

Se centralizează analiza de risc și controlul fiscal la nivel central/regional și se renunță la modelul silozurilor actuale. Este un jalon PNRR vechi, finalizat doar parțial.

2. Unitate centrală de prognoză bugetară + Consiliul Fiscal consolidat

Scenarii de risc macro-bugetar, analize ex-ante pentru politici fiscale noi; răspunde la critica FMI/OCDE privind capacitatea de prognoză. Unitatea publică scenarii de risc la fiecare buget și rectificare; Consiliul Fiscal primește acces direct la datele de execuție bugetară și resurse proprii de analiză.

3. Cadru de bugetare pe obiective

Se corelează alocările bugetare cu rezultate cuantificabile, în parteneriat cu ministerele de linie. Este o reformă silențioasă, dar transformativă. Se derulează un pilot pe 2-3 ministere de linie începând cu primul buget elaborat de noul guvern; extinderea este graduală, cu evaluare publică anuală a pilotului.

ENERGIE

REZUMAT

Direcție: securitate energetică prin mix diversificat (nuclear, gaz, regenerabil, hidro), liberalizare predictibilă a pieței gazelor, protecție pentru consumatori vulnerabili, redevențe corecte.

CONTEXT

Escaladarea conflictului din Orientul Mijlociu și închiderea Strâmtoării Hormuz înfățișează vulnerabilitatea piețelor globale de energie. Prețul barilului de petrol (Brent) a crescut la 118 USD/baril în luna aprilie 2026, înainte de a se stabiliza în jurul a 95-100 USD/baril, iar piața globală a țițeiului continuă să fie volatilă pe măsură ce negocierile pentru încheierea conflictului se desfășoară. Prețurile la gaze naturale în Europa au atins valoarea de 60 EUR/MWh față de 35 EUR/MWh înainte de declanșarea conflictului. România a intrat în această criză cu o dependență mai redusă de gaze naturale și produse petroliere față de alte state europene și a luat măsuri imediate pentru atenuarea șocului asupra consumatorilor, sectoarelor cele mai expuse precum agricultura și transporturi și implicit inflației.

Provocarea principală: România înregistrează unele dintre cele mai ridicate prețuri medii la energie electrică din UE pe piața spot (108 EUR/MWh în 2025) și printre cele mai ridicate pentru consumatorii casnici (289 EUR/MWh) și industrie (228 EUR/MWh) în S2 2025. Acest lucru accentuează sărăcia energetică, erodează competitivitatea industriei și alimentează inflația.

Progrese recente: România, cel mai mare producător de gaze naturale din UE, va începe extracția din perimetrul Neptun Deep în anul 2027 și își va dubla producția de gaze naturale la aproximativ 16-18 miliarde metri cubi/an. Noua centrală în ciclu combinat pe bază de gaze naturale de la Mintia va fi conectată la sistemul electroenergetic în 2026, iar Romgaz, producătorul național de gaze naturale, este în curs de preluare a activelor combinatului de îngrășăminte chimice Azomureș.

De asemenea, în ultimii ani România a înregistrat un progres semnificativ prin instalarea de panouri fotovoltaice la prosumatori (capacitate estimată să ajungă la 4 GW în anul 2026, iar numărul prosumatorilor să depășească 350.000) și a

proiectelor regenerabile de mari dimensiuni (utility scale), însumând 3,33 GW în parcuri fotovoltaice și 3,13 GW în eoliene. La 15 mai 2026 erau instalate sisteme de baterii însumând 616 MW, cu o capacitate de 1.164 MWh.

Până la sfârșitul anului 2027, estimările Transelectrica sunt de a avea peste 4,3 GW în energie eoliană și peste 9,9 GW în fotovoltaice, completate de 1.400 MW în baterii. În prezent, peste 91.000 de prosumatori dețin sisteme de stocare a energiei electrice.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Prețuri accesibile pentru cetățeni și industrie:

1.1 Menținerea prețului carburanților la pompă într-un interval suportabil prin continuarea și ajustarea schemei de sprijin în funcție de evoluția cotației petrolului, în cazul în care este necesar. Schema funcționează cu criteriile publice de activare/dezactivare (interval de cotație Brent) și cu publicarea lunară a costului bugetar; evaluarea din T1 2027 decide ieșirea ordonată, corelată cu producția Neptun Deep.

1.2 Menținerea legislației în vigoare de protejare a consumatorilor casnici de gaze naturale până în martie 2027 și evaluarea acesteia în primul trimestru al anului 2027, când va fi disponibilă producția din zăcămintul Neptun Deep.

2. Creșterea capacității de producție și stocare a energiei pentru asigurarea securității energetice:

2.1 Se accelerează proiectele finanțate din fonduri europene și naționale pentru noi capacități de energie regenerabilă și stocare în baterii. Se asigură alinierea cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și Ministerul Mediului. Se reduc cotele de cofinanțare pentru sistemele fotovoltaice și se extinde finanțarea stocării în baterii prin instrumente financiare precum Fondul pentru Modernizare.

2.2 Se asigură finanțarea pentru rețehnologizarea Unității 1 de la Cernavodă.

2.3 Se pregătește finanțarea pentru Unitățile 3 și 4 și pentru SMR Doicești.

2.4 Se finalizează centralele hidroelectrice sistate, în condițiile respectării legislației de mediu.

- 2.5 Se prioritizează finalizarea centralelor în ciclu combinat pe gaze naturale de la Turceni și Ișalnița din Fondul pentru Modernizare, în cadrul Planului de restructurare a Complexului Energetic Oltenia.
- 2.6 Se extind și se tehnologizează rezervoarele de înmagazinare subterană a gazelor naturale, atât din perspectiva creșterii volumului stocat, cât și a ratei de extracție.
- 2.7 Monitorizarea Planului de Restructurare al Complexului Energetic Oltenia, concomitent cu implementarea Planului pentru Tranziție Justă în cele șase județe beneficiare și stimularea investițiilor private pentru dezvoltare.
- 2.8 Se diversifică sursele de aprovizionare cu produse petroliere prin acorduri-cadru cu furnizori din afara zonelor de risc geopolitic. Se mențin capacitățile de rafinare relevante operaționale; se monitorizează și se consolidează stocurile petroliere de siguranță.
- 2.9 Finalizarea centralei de la Iernut cu termen accelerat și obligație de diversificare prin stocare în baterii pentru Hidroelectrică, Electrică și alte companii de stat; comunicare publică cu termene rezonabile pentru a semnala potențialul de scădere a prețului energiei. Progresul se raportează public semestrial, pe fiecare proiect, față de țintele de sistem din context (peste 4,3 GW eolian, 9,9 GW fotovoltaic și 1.400 MW baterii la finalul lui 2027, conform Transelectrica).
- 2.10 Se stabilesc scheme de sprijin și surse de finanțare pentru producția locală de biocombustibili, biogaz și biometan – diversificând mixul și reducând expunerea la importuri energetice. Termenul-cadru este primul an de mandat; calibrarea revine ME.

3. Valorificarea prosumatorilor

- 3.1 Se încurajează auto-consumul prosumatorilor prin susținerea instalării de sisteme de baterii și a măsurilor de management al consumului de energie (demand side management), care contribuie la flexibilitatea rețelei.
- 3.2 Crearea cadrului prin care autoritățile publice locale pot prelua surplusul prosumatorilor și îl pot direcționa către consumatori vulnerabili – inovație socială cu cost fiscal direct nul, descentralizare reală a politicii energetice locale. Cadrul de reglementare pentru preluarea surplusului de către APL se elaborează cu ANRE în 12 luni; corelare cu contorizarea inteligentă și tarifele dinamice.

4. Investiții în transportul și distribuția de energie electrică și gaze naturale – coloana vertebrală a sistemului energetic

- 4.1 Se accelerează proiectele de investiții ale companiilor Transelectrica și Transgaz pentru extinderea și modernizarea rețelelor de transport, cu accent pe interconectările transfrontaliere și pe capacitatea de integrare a energiei regenerabile variabile în sistemul electroenergetic și de preluare a gazului natural din Marea Neagră.
- 4.2 Se intensifică digitalizarea rețelelor energetice, se instalează accelerat contoarele inteligente și se dezvoltă soluții de management al cererii de energie (demand side management).
- 4.3 Se consolidează reforma procesului de racordare la rețea prin trecerea de la principiul „primul venit, primul servit” la un mecanism concurențial, bazat pe licitație și pe garanții financiare proporționale.
- 4.4 Se accelerează investițiile în rețelele de distribuție de energie electrică pentru adaptarea acestora la procesul de electrificare și la creșterea capacității prosumatorilor.
- 4.5 Se introduce tariful binom pentru distribuția energiei electrice, care ia în calcul atât energia activă consumată, cât și puterea bransamentului.
- 4.6 Se extinde rețeaua de distribuție a gazelor naturale în localitățile în care gazul natural reprezintă soluția optimă, pe baza unor analize economice riguroase.

5. Revizuirea Legii consumatorului vulnerabil

- 5.1 Se actualizează pragul de venit pentru încadrarea în categoria consumatorului vulnerabil, care nu a fost revizuit în raport cu evoluția inflației și a salariului mediu.
- 5.2 Se extind categoriile eligibile pentru a include gospodăriile expuse costurilor ridicate după introducerea sistemului ETS2, prin care se introduce un preț al emisiilor de carbon în sectoarele clădirilor și al transportului rutier.
- 5.3 Corelarea legislației de implementare a ETS2 cu aprobarea Planului Social pentru Climă, condiție pentru accesarea finanțării aferente Fondului Social pentru Climă, prin care României îi revin peste 6 miliarde de euro pentru protecția consumatorilor vulnerabili de energie și de servicii de transport (casnici și micro-întreprinderi).

5.4 Introducerea unui mecanism de revizuire periodică a criteriilor de sărăcie energetică, bazat pe date INS și ANRE, pentru a elimina decalajele dintre legislație și realitatea pieței. Pragul de venit se indexează automat anual (inflație/salariu mediu); aprobarea Planului Social pentru Climă se tratează ca jalon prioritar de guvern, fiind precondiția celor peste 6 mld euro din FSC.

6. Dezvoltarea Registrului Național al Consumatorilor Vulnerabili

6.1 Se creează baza de date unică și interoperabilă care centralizează toți consumatorii eligibili pentru scheme de sprijin energetic, precondiție pentru orice intervenție țintită.

6.2 Se interconectează Registrul cu sistemele ANAF, MMSS și ale furnizorilor de energie, pentru actualizare automată.

6.3 Se stabilește un calendar ferm de operaționalizare.

7. Ghișee energetice pentru cetățeni

7.1 Se operaționalizează o rețea națională de ghișee energetice la nivel județean, prin care cetățenii accesează consiliere pentru audit energetic, dosare de finanțare și contractarea lucrărilor de eficiență prin AFM, corelat cu măsurile din Fondul Social pentru Climă.

7.2 Se informează cetățenii cu privire la implicațiile schemei ETS2, cu prezentarea amănunțită și clară a formelor de sprijin financiar la dispoziția gospodăriilor eligibile.

7.3 Se consiliază gospodăriile în accesarea finanțărilor publice pentru măsuri de eficiență energetică, termo-izolare a locuințelor, înlocuirea sistemelor de încălzire cu pompe de căldură sau a sobelor de înaltă eficiență (pentru mediul rural), instalarea panourilor fotovoltaice și a bateriilor de stocare. Ghișeele se integrează cu ghișeul unic digital

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Dezvoltarea reactoarelor 3+4 Cernavodă + re tehnologizare U1

Aceste proiecte reprezintă coloana vertebrală a securității energetice a României până în 2032; sunt proiecte strategice aflate în implementare, cu finanțare și parteneriate internaționale deja asumate.

2. Valorificarea Neptun Deep

Neptun Deep reprezintă un pilon de securitate energetică și o sursă de venit fiscal substanțial, coerent cu reforma redevențelor. Se stabilește un cadru pentru utilizarea gazului ca pârghie de relansare industrială cu valoare adăugată în România, nu doar ca export.

3. Reforma redevențelor și creșterea capacității ANRMPSG

Reforma reprezintă un angajament asumat în 2025, cu impact bugetar major, și este o condiție pentru valorificarea corectă a resurselor naturale. Noul cadru al redevențelor intră în vigoare înainte de începerea producției Neptun Deep (2027); capacitatea ANRMPSG se consolidează în primul an de mandat.

4. Coridorul Vertical și rolul de hub regional al României

Se realizează partea națională de infrastructură (conduce, stații de comprimare, modernizare măsurare la granițe), se încheie parteneriate strategice cu operatorii regionali, se stabilesc tarife de tranzit predictibile și se atrage cofinanțare europeană. Beneficiile așteptate sunt veniturile din tranzit, parteneriatele strategice, influența geopolitică și diversificarea consumului intern.

5. Energie eoliană offshore în Marea Neagră

Operaționalizarea integrală a Legii nr. 121/2024, cu privire la lista perimetrelor de exploatare, legislația secundară, prima rundă de licitații și soluția de evacuare a puterii. Coordonarea spațiului maritim cu Neptun Deep, navigația, pescuitul, ariile protejate și zonele militare, alături de cooperarea cu Bulgaria pentru atingerea scării necesare în bazinul Mării Negre. Energia eoliană offshore constituie un pilon de securitate energetică, o sursă de export și un vector de relansare industrială pe termen lung.

TRANSFORMARE DIGITALĂ

REZUMAT

Direcție: identitate electronică și portofel EUDI pentru toți românii, Single Digital Gateway organizat pe evenimente de viață, arhitectură de guvernare digitală cu mandat transministerial real, cloud guvernamental și interoperabilitate operaționale, inteligență artificială în administrația publică.

CONTEXT

România deține una dintre cele mai bune infrastructuri digitale din UE, dar se clasează ultima sau penultima la aproape toți indicatorii care măsoară beneficiile ei reale asupra populației și economiei. Doar 26,91% dintre români au utilizat în 2025 servicii online ale autorităților publice, față de media europeană de 74,71% (Eurostat). Scorul serviciilor digitale este 62,75 pentru cetățeni și 55,14 pentru companii, față de 82,32, respectiv 86,23 în UE; la formularele pre-completate – proxy pentru principiul once-only – România obține 24,38 față de 70,98 (Digital Decade 2025, CE). Adopția inteligenței artificiale în companii era în 2024 cea mai mică din UE: 3,1%, de peste 4 ori sub media de 13,5%.

În Indexul Guvernării Digitale OCDE 2025 (publicat în februarie 2026), România a obținut 0,24 din 1,00 – cel mai mic scor dintre toate țările evaluate, sub Croația (0,35) și departe de Estonia (0,83); media OCDE a urcat la 0,70. România urmărește complet traiectoria unui singur indicator din 8 analizați în Digital Decade 2025 și a adresat doar 40% din cele 15 recomandări emise de Comisie în 2024; foaia de parcurs națională (octombrie 2024, 98 de măsuri, 3,6 miliarde euro – 1,01% din PIB) nu a fost actualizată. Cauza de fond nu este infrastructura, ci fragmentarea instituțională și absența unui proprietar de proces cu autoritate, responsabilitate și mandat transministerial real.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Identitate electronică pentru toți românii

România nu are încă o soluție de identitate electronică folosită ca single sign-on. S-au dezvoltat în paralel două soluții – ROeID și identitatea electronică asociată cărții electronice de identitate – dar doar 10,09% dintre români foloseau eID în uz personal în 2025, în scădere față de 10,98% în 2023, iar pentru servicii publice doar 4,67% (Eurostat). 57% dintre români nu au un eID, iar 19% nu știu de existența lui.

- 1.1 Se accelerează adopția cărții electronice de identitate în rândul cetățenilor, pentru atingerea pragului asumat prin PNRR.*
- 1.2 Continuarea proiectului L32/2026 – ROeID obligatoriu pentru funcționari, pârghie reală de adopție masivă a identității electronice.*
- 1.3 Se uniformizează costurile între cartea electronică de identitate și cartea de identitate simplă.*
- 1.4 Se dezvoltă portofelul european de identitate digitală (EUDI wallet), pornind de la cartea electronică de identitate, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2024/1183, cu alocarea resursei tehnice necesare.*
- 1.5 Se alocă resursa strategică pentru operaționalizarea, creșterea gradului de adopție și dezvoltarea ecosistemului portofelului EUDI, cu implicarea actorilor din mediul privat.*
- 1.6 Se adoptă o foaie de parcurs pentru emiterea de atribute în portofelul EUDI și pentru integrarea autentificării cu acesta în platformele electronice ale instituțiilor publice centrale și locale.*

2. Single Digital Gateway

Se operaționalizează portalul unic, în conformitate cu obligațiile europene, pentru acces integrat la toate serviciile și procedurile administrației publice, organizat pe evenimente de viață.

- 2.1 Se reorganizează portalul unic al statului pe evenimente de viață ale cetățeanului (naștere, școlarizare, angajare și șomaj, căsătorie, achiziție imobiliară, boală și invaliditate, pensionare, deces) și pe ciclul de viață al afacerii (înființare, obligații fiscale, autorizații și avize, achiziții publice, export, dizolvare).*
- 2.2 Se integrează obligatoriu instituțiile publice centrale și locale.*

- 2.3 Toate procedurile disponibile prin SDG au caracter complet digital, end-to-end, cu urmărirea în timp real a statusului cererii și notificări automate la fiecare etapă.
- 2.4 Se transformă procesele și se modifică legislația primară și secundară pentru efectuarea electronică a procedurilor.
- 2.5 Aplicarea principiului „once-only” în toate parcursurile: niciun document sau set de date deja deținut de o instituție publică nu mai este solicitat cetățeanului sau companiei.
- 2.6 Se implementează un mecanism de asistență digitală: ghiduri și asistent inteligent bazat pe IA.
- 2.7 Servicii proactive prin SDG: notificarea automată a expirării documentelor, inițierea din oficiu a dosarelor pentru prestațiile la care cetățeanul este eligibil, acolo unde datele și consimțământul permit.

3. Arhitectura de guvernare digitală

Circa 4 din 5 români consideră digitalizarea benefică, dar aproximativ 87% evaluează digitalizarea la stat drept un proces lent (AtlasIntel, martie 2026). Sincopa dintre consensul digital național și realitățile instituționale vine din inexistența unei organigrame clare a rolurilor și responsabilităților în guvernarea sectorului digital.

- 3.1 Coordonare transministerială în domeniul transformării digitale, inclusiv prezidarea Comitetului pentru e-Guvernare și Reducerea Birocrației (CERB) și monitorizarea reformei Comitetului Tehno-Economic pentru Societatea Informațională (CTE), în prezent sub tutela ADR.
- 3.2 Supervizare politică a Chief Information Officer-ului guvernamental (GCIO) și a Autorității pentru Digitalizarea României (ADR).
- 3.3 Supervizarea proiectelor strategice: implementarea și adopția portofelului EUDI, capacitatea instituțională în domeniul IA la nivelul administrației centrale.

4. Reforma ADR, plasarea la Centrul Guvernului și desemnarea GCIO

- 4.1 Desemnarea președintelui ADR drept Chief Information Officer guvernamental (GCIO), sub autoritatea prim-ministrului și supervizarea politică a viceprim-ministrului, cu plasarea ADR în Aparatul de lucru al Guvernului.

- 4.2 Se asigură resursa tehnică necesară și se clarifică rolul și responsabilitățile; se extind competențele ADR în domeniul inteligenței artificiale.
- 4.3 Se plasează sub echipa GCIO competențele de arhitectură enterprise guvernamentală, design de servicii, reglementare IT, formulare de politici și comunicare publică.
- 4.4 Rețea de CIO ministeriali/instituționali la nivelul principalelor instituții și agenții cu rol în transformarea digitală, prin atribuirea rolului unui secretar de stat, director de departament sau secretarului general al instituției, după caz.
- 4.5 Se structurează echipa GCIO pe doi piloni: operațional (gestiunea activității instituționale a ADR) și tehnic (coordonarea proiectelor digitale de proporții și a rețelei de CIO ministeriali).

5. Restructurarea Comitetului pentru e-guvernare și reducerea birocrăției (CERB)

- 5.1 Prezidare de către viceprim-ministrul pentru transformare digitală: întâlniri lunare obligatorii, decizii cu caracter obligatoriu pentru toate ministerele, agendă pre-revizuită de GCIO, hotărâri publicate transparent în 48 de ore de la ședință.
- 5.2 Secretariatul tehnic al CERB este asigurat de ADR.
- 5.3 Includerea în CERB, cu drept de vot, a miniștrilor-cheie cu atribuții adiacente transformării digitale (MEDAT, Interne, Finanțe, Justiție, Fonduri Europene, Educație, Sănătate, Muncă) și a liderilor de agenții relevante la nivel de secretar de stat.
- 5.4 Restructurarea Consorțiului CERB: consilierul prezidențial însărcinat cu transformarea digitală și IA, reprezentanți ai sectorului privat (asociații patronale și tehnologice), ai societății civile și ai mediului academic.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Capacitate instituțională în domeniul inteligenței artificiale

- 1.1 Viceprim-ministrul de resort definește direcția strategică a României în domeniul IA; ADR este autoritatea de implementare a inițiativelor de transformare și reformă.
- 1.2 Se asigură conformarea cu normele europene, prin transpunerea Regulamentului (UE) 2024/1689 și încorporarea modificărilor Digital Omnibus.
- 1.3 Se clarifică coordonarea în modelul hibrid de supraveghere (ANCOM, ASF/BNR, ANSPDCP), în vederea implementării acestor cadre normative.
- 1.4 Se elaborează un ghid de utilizare a inteligenței artificiale în administrația publică și un cadru pentru achizițiile publice de produse și servicii IA.
- 1.5 Se lansează programe pilot de utilizare a IA în sectorul public, inclusiv hub-uri de inovare în administrație și hackatoane publice.
- 1.6 Se lansează primul sandbox de reglementare în inteligența artificială la nivel național și se stabilește un cadru pentru utilizarea strategică a sandbox-urilor.
- 1.7 Se implementează un program de alfabetizare în domeniul IA pentru personalul din administrația publică (ANFP, Institutul Național de Administrație).

2. Guvernanță publică bazată pe date

- 2.1 Instituționalizarea guvernănei bazate pe date în toate ministerele și agențiile: capabilități analitice, instrumente de vizualizare, interoperabilitate între bazele de date publice.
- 2.2 Se aplică principiul „open by default” pentru datele publice; se extind seturile de date disponibile pe data.gov.ro.
- 2.3 Fundamentarea deciziilor guvernamentale pe date agregate, actualizate și analizate în timp real, inclusiv prin IA, cu respectarea strictă a protecției datelor cu caracter personal.

3. „Infrastructura invizibilă de încredere”:

cloud guvernamental, infrastructură digitală, interoperabilitate

- 3.1 Relația de încredere dintre cetățean și stat se clădește pe date și servicii livrate eficient. Până în martie 2026, doar 9 din 41 de aplicații erau migrate în cloudul guvernamental, iar interoperabilitatea rămâne un concept abstract. Progresele în materie de inteligență artificială schimbă datele problemei; adaptarea devine o chestiune fundamentală.
- 3.2 Se dezvoltă o viziune națională pentru un „stat agentic”, sub coordonarea viceprim-ministrului de resort.
- 3.3 Se revitalizează ritmul de migrare a aplicațiilor în cloudul guvernamental, pe baza unui plan trimestrial cu jaloane clare.
- 3.4 Operaționalizarea Platformei Naționale de Interoperabilitate – condiție tehnică pentru orice măsură de tip once-only; jalon PNRR.
- 3.5 Se constituie o bibliotecă de building blocks software reutilizabile, pentru eficiență în achizițiile de tehnologie a informației și comunicațiilor.
- 3.6 Se extind Catalogul național al serviciilor publice și Registrul aplicațiilor informatice.
- 3.7 Se actualizează Ghidul de securitate cibernetică (2021) la noile provocări din spațiul cibernetic; se instituie un barometru instituțional, se lansează programe de alfabetizare cibernetică în administrația publică și se extinde campania de diplomație cibernetică a României.
- 3.8 Se consolidează securitatea cibernetică instituțională: CRISCE devine centru de răspuns la incidente ciberneticе pentru sectorul energetic; se înființează echipe SOC și CSIRT la companiile naționale.

INFRASTRUCTURĂ ȘI TRANSPORTURI

REZUMAT

Direcție: finalizare coridoare strategice rutiere și feroviare, restructurare TAROM și CFR, mobilitate militară conformă cu obligațiile NATO.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Finalizarea A7 Ploiești-Pășcani și a sectoarelor finale montane pe A1

Programul a livrat deja kilometri majori; finalizarea sectoarelor critice ar fi un succes politic vizibil pe orizont 2027-2028.

2. Variante de ocolire pentru localități supraaglomerate

Măsura are un impact direct asupra cetățenilor, se bazează pe parteneriate cu autoritățile locale și continuă, accelerat, programul existent.

3. Liberalizarea transportului județean

Rezolvă probleme istorice cu rutele prefecturale; reformă mică dar tangibilă pentru cetățean.

4. Biroul Unic pentru Înmatricularea Autovehiculelor (RAR)

Măsura aduce o debirocratizare directă și devine un simbol al statului ușor, cu cost mic și impact mare.

5. Subvenții pe număr de călători reali

Măsura vizează CFR Călători și transportul public local, reorientează finanțarea pe rezultate și reprezintă o reformă fundamentală a modului în care este finanțat transportul public.

6. Spații de servicii pe autostrăzi – concesionare accelerată

6.1 Deficiența cronică din experiența călătorului este rezolvabilă pe orizont scurt printr-un program coordonat.

6.2 Se aplică disciplinat cadrul de guvernare corporativă deja aprobat, cu criterii de performanță obiective.

7. Accelerarea A0/Centura București pentru inaugurare în 3-6 luni

Concentrare de resurse pe sectoarele finalizabile rapid din A0 și Centura Capitalei. Rezultatul este vizibil pentru milioane de cetățeni și reprezintă un succes de execuție.

B. REFORME STRUCTURALE – PE TERMEN LUNG

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Magistrale feroviare strategice + CF de mare viteză București-Cluj-Budapesta

Rețeaua TEN-T centrală constituie spina conectivității cu UE; calea ferată de mare viteză se află la stadiu de oportunitate și necesită o decizie politică pentru alinierea cu Polonia și Cehia.

2. Material rulant – 100+ trenuri electrice, locomotive, vagoane

Se înlocuiește parcul de material rulant învechit prin livrări eşalonate cu termen 2028, cu un angajament pe termen lung și identificarea surselor pentru acoperirea deficitului de finanțare.

3. Metroul Bucureștiului – M6 Otopeni, M4 Progresu, M5 Pantelimon + extensii

Investițiile multianuale au fost începute, dar fără un ritm de finalizare; se impune o reformă a gestionării proiectelor, cu termene-cheie publice asumate.

4. Salvarea jaloanelor PNRR până la 31 august 2026

Aproximativ 65 din 179 de jaloane și ținte sunt la risc, cu posibilitatea de a pierde cel puțin 30% din cele ~10 mld. € rămase. Direcție: îndeplinirea jaloanelor cu progres fizic peste 30% și mutarea ordonată a celor neeligibile pe Programul Transport 2021-2027 și buget de stat, fără șantiere abandonate. Calibrare: MTI împreună cu MIPE și MF.

5. Adoptarea de urgență a BVC pentru companiile MTI

La jumătatea lui 2026, niciuna dintre principalele companii din portofoliul MTI nu avea buget de venituri și cheltuieli aprobat, deși legea bugetului era în vigoare din 30 martie 2026. Direcție: deblocarea și aprobarea de urgență, corelată cu ținte de performanță; aprobarea la timp ca practică permanentă în mandatele următoare.

6. Obiective de rețea cuantificate 2028

Rețea autostrăzi + drumuri expres: de la ~1.650 km la finalul 2026 la cel puțin 2.000 km în 2028. Kilometri feroviari la viteză de proiect (peste 100 km/h): de la 137 km la cel puțin 500 km. Absorbție Program Transport 2021-2027: de la ~50% la cel puțin 85%. Material rulant nou/modernizat: cel puțin 90% din contractele PNRR onorate. Surse de finanțare: PNRR (jaloane peste 30%), PT 2021-2027 (coloana vertebrală post-PNRR), CEF, SAFE, buget, BEI/BERD.

7. Consolidarea Carpatica Feroviar după falimentul CFR Marfă

După falimentul CFR Marfă din mai 2026, consolidarea prudentă a Carpatica Feroviar ca operator de stat sustenabil comercial, pe rute strategice (transport materii prime, militare, intermodal Constanța). Cadrul de finanțare și guvernanta conform regulilor UE ajutor de stat. Calibrare MTI.

8. Reforma instituțională a executării: capacitate, documentații, prioritizare

Blocajul nu mai este lipsa de proiecte, ci incapacitatea de execuție. Cinci reforme cu cost bugetar mic față de impact: redimensionarea personalului CNAIR / CFR SA / Metrorex cu grile competitive; caiete de sarcini standardizate și unitate centrală de verificare tehnică ex-ante; mecanism unic de prioritizare multianuală (maturitate, cost-beneficiu, eligibilitate de finanțare, valoare strategică); revizuirea Master Planului și Planului Investițional pentru absorbție din 1 ianuarie 2028; BVC la timp ca practică permanentă.

EDUCAȚIE ȘI CERCETARE

CONTEXT

Direcție: protecția funcției școlii ca instrument de reducere a inegalităților, finanțare la nivel european pentru educație și cercetare, reforma curriculară pentru competențe cheie.

REZUMAT

Educația este motorul mobilității și stabilității sociale, fiind recunoscută drept o problemă de siguranță națională: tinerii trebuie să poată recunoaște și evita manipularea, dezinformarea și extremismul. Componenta cea mai importantă este investiția în profesori; nu putem avea o școală de calitate și relevanță socială cu profesorii slab pregătiți și demotivați.

Cercetarea este motorul inovării și dezvoltării economice, fiind și ea recunoscută drept o problemă de siguranță națională: institutele de cercetare și universitățile trebuie să producă cunoaștere și creativitate.

Componenta cea mai importantă este o finanțare substanțială, transparentă și predictibilă.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT, PRIVIND:

1. Profesia didactică: salarizare, formare, merit

- 1.1 Reforma carierei didactice și predictibilitate pentru profesori: salarii decente (corelate cu cele din sănătate); angajarea să se facă pornind de la un venit echivalent cu salariul mediu net.
- 1.2 Selecție și promovare pe criterii meritocratice; program național de pregătire inițială și continuă pentru cadrele didactice centrat pe valori și pe o educație reflexivă (cu elemente de psihopedagogie, etică și gândire critică).
- 1.3 Profesionalizarea *leadershipului* educațional: formare pentru directori, urmată de selecție prin concurs.

1.4 Program național pentru atragerea resursei umane de calitate în mediul rural și zonele vulnerabile.

2. Reducerea abandonului și a analfabetismului functional

2.1 Investiții majore în educația timpurie în rural – creșe, formarea educatorilor – pentru egalizarea șanselor.

2.2 Generalizarea programului «masă sănătoasă în școli». Se continuă un pilot deja extins, cu impact direct asupra unui milion de elevi, în special din mediul rural.

2.3 Școală după școală, 08.00-17.00 cu cadru legal clar. Măsura are un efect direct asupra reducerii abandonului școlar și asupra mamelor active, răspunzând unei cereri cronice din mediul urban.

2.4 Creșterea numărului și profesionalizarea consilierilor școlari; formare pentru educația copiilor cu cerințe speciale.

3. Depolitizare și management de calitate

3.1 Concursuri reale pentru directori, pe criterii clare de merit, contracte cu indicatori de performanță.

3.2 Reorganizarea și profesionalizarea inspectoratelor școlare.

3.3 Mărirea autonomiei școlilor – administrativă, financiară și curriculară; încurajarea pilotării.

3.4 Catalog electronic + formulare unice de raportare
Se reduce birocrăția profesorilor – o măsură vizibilă în interiorul școlii, cu cost relativ mic.

4. Universități relevante, digitale și internaționale

4.1 Curriculum academic flexibil: opționalitate, programe interdisciplinare și abilități transversale.

4.2 Parteneriate universitate–companii pentru stagii și relevanță pe piața muncii.

4.3 Creșterea autonomiei academice și financiare (regândirea finanțării, prin vouchere și finantare per program).

4.4 Transformarea digitală – „universitățile fără ziduri”: platforme online, modularizare și integrarea inteligenței artificiale în programele de studiu.

4.5 Internaționalizare: alianțe europene de universități, „european degrees” și programe de tip joint-degree.

4.6 Depolitizare și profesionalizarea managementului universitar: interzicerea cumulului de funcții administrative cu cele politice.

5. Cercetare cu finanțare predictibilă

5.1 Stabilirea unor domenii prioritar-strategice naționale, cum ar fi inteligența artificială, biotehnologii, semiconductori, etc.

5.2 Finanțare corespunzătoare și predictibilă, prin competiții multianuale.

5.3 Creșterea colaborării între universități, institute de cercetare și industrie.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Țintă 15% din bugetul de stat pentru Educație până în 2030

Este vorba despre un angajament istoric niciodată respectat; se propune o reformă bugetară structurală cu efect compus pe deceniu.

2. 1% din PIB pentru Cercetare publică până în 2030

România are cea mai joasă cotă UE cu privire la finanțarea cercetării, creșterea finanțării fiind o condiție obligatorie pentru competitivitatea în cercetare, dezvoltare și inovație.

SĂNĂTATE

REZUMAT

Direcție: Un program viabil în sănătate înseamnă să direcționăm banii acolo unde produc cel mai mare impact asupra speranței de viață, siguranței pacientului și calității actului medical: prevenție, infrastructură funcțională, digitalizare, control epidemiologic real, acces echitabil la servicii și medici profesioniști, bine pregătiți și motivați să rămână în România.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Digitalizarea sistemului de sănătate

Operaționalizarea Dosarului Electronic de Sănătate și a noii Platforme Informatice a Asigurărilor de Sănătate trebuie tratată ca infrastructură critică națională: minimum 80% dintre furnizorii publici conectați în primul an, minimum 50% dintre pacienți cu acces activ la propriul dosar electronic în primii 2 ani și 100% interoperabilitate între medicina de familie, ambulatoriu, spital, CNAS și DSP.

2. Planul Național de Paturi 2026-2028

Reducerea numărului de paturi de spitalizare continuă trebuie făcută etapizat. Obiectivul poate fi o reducere de peste 20% până în 2030, în paralel cu dezvoltarea spitalizării de zi, ambulatoriilor, centrelor de recuperare, îngrijirilor paliative și serviciilor la domiciliu. Paturile trebuie convertite în servicii utile: recuperare, paliative, îngrijire cronică, centre de diagnostic rapid și ambulatorii integrate.

3. Consolidarea și modernizarea spitalelor existente

Finalizarea celor 3 spitale regionale (Iași, Cluj-Napoca și Craiova) trebuie menținută ca prioritate strategică, cu jaloane intermediare clare pentru perioada 2028-2029.

4. Centru public pentru chirurgie cardiovasculară pediatrică

România trebuie să dezvolte cel puțin un centru public de referință pentru chirurgie cardiovasculară pediatrică dedicat copiilor cu malformații cardiace congenitale, capabil să ofere diagnostic prenatal și postnatal, tratament intervențional, chirurgie cardiacă, terapie intensivă cardiovasculară pediatrică și urmărire pe termen lung.

5. Auditul clinic pe infecțiile asociate asistenței medicale

Introducerea unui sistem național de audit IAAM cu ținte clare: raportare lunară standardizată, minimum 90% dintre spitalele publice conectate la sistem în primul an, audit extern anual pentru spitalele mari

6. Operaționalizarea Direcțiilor de Sănătate Publică

Ținta trebuie să fie interconectarea digitală a tuturor DSP-urilor în maximum 12 luni și raportare standardizată din toate spitalele publice în maximum 18 luni. Fără DSP-uri operaționale, statul nu poate preveni, nu poate interveni rapid și nu poate fundamenta politici publice reale.

7. Prevenție și screening

7.1 Derularea de programe naționale predictibile pentru cancer, boli cardiovasculare, diabet, boală cronică de rinichi, hepatite, tuberculoză, sănătate mintală și adicții.

7.2 Extinderea prevenției dincolo de programele clasice de screening oncologic și cardiovascular, cu includerea populației cu risc medical, social și educațional crescut.

8. Medicina de familie și asistența medicală primară

Implementarea unui pachet de instalare și retenție pentru medici în rural, cu bonificație de instalare, locuință de serviciu, buget de practică, dotări minimale, acces la telemedicină, asistent comunitar și sprijin administrativ.

9. Modernizarea parcului SMURD și ambulanță

Implementarea unui program multianual de reînnoire a parcului de ambulanțe, care să includă realizarea unui audit național al flotei în primele 6 luni, înlocuirea anuală a minimum 10–15% din vehiculele depășite, standardizarea dotărilor, digitalizarea sistemului de dispecerizare și integrarea fluxurilor de date cu unitățile de primiri urgențe, centrele de permanență și spitalele de destinație.

10. Dezvoltarea chirurgiei robotice și a tehnologiilor avansate

Dezvoltarea chirurgiei robotice și a tehnologiilor medicale avansate, prin consolidarea centrelor de excelență și evaluarea acestora pe baza unor indicatori obiectivi de performanță, inclusiv numărul de cazuri tratate, rata complicațiilor, durata spitalizării, reinternările, costul per caz, rezultatele funcționale, gradul de satisfacție al pacienților și capacitatea de formare a specialiștilor.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Rețea de centre comunitare

1.1 Dezvoltarea progresivă a unei rețele de centre comunitare, corelate cu cele 200 de centre comunitare integrate asumate în programele de investiții și cu dezvoltarea a 2.000 de servicii comunitare integrate pe zona social-medicală.

1.2 Asigurarea serviciilor de medicină de familie, asistență comunitară, stomatologie, farmacie comunitară, telemedicină, prevenție, vaccinare și consiliere, prin centre comunitare integrate din rural și orașe mici.

2. Politica medicamentului – HTA predictibil

Politica medicamentului trebuie să includă HTA predictibil (Health Technology Assessment, printr-un proces clar, transparent și cu termene ferme prin care medicamentele noi sunt evaluate pentru compensare, scurtarea duratei de introducere la compensare), stimulente pentru generice și biosimilare, producție autohtonă pentru medicamente critice și achiziții transparente.

3. Accelerarea planului național de îngrijiri paliative

Planul național trebuie să urmărească minimum 4.000 de paturi de paliative și dezvoltarea unei rețele integrate cu ambulatorii de paliative și echipe mobile pentru

îngrijiri la domiciliu. Cel puțin o structură funcțională de paliativă, conectată cu spitalele, medicina de familie, serviciile sociale și DSP, în fiecare județ.

4. Prevenirea și tratarea adicțiilor

Dezvoltarea unei rețele naționale de centre de prevenire și consiliere, astfel încât fiecare județ să beneficieze de cel puțin un centru funcțional, integrat cu unitățile de învățământ, medicina de familie, direcțiile de sănătate publică și serviciile sociale.

JUSTIȚIE ȘI STATUL DE DREPT

REZUMAT

Direcție: eficiență în soluționarea cauzelor, infrastructură judiciară modernă, executare standard CEDO, digitalizare instanțe și profesii juridice.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Justiție digitală și transparentă

- 1.1 Implementarea accelerată a noilor tehnologii și a inteligenței artificiale, printr-o strategie națională și un plan de acțiune corelat cu integrarea în cloudul guvernamental.
- 1.2 Tablou lunar public de performanță judiciară: durata dosarelor, posturi vacante, dosare cu risc de prescripție, prejudicii recuperate.
- 1.3 Generalizarea dosarului electronic judiciar și a procedurilor la distanță.

2. Reforma legislativă a justiției

- 2.1 Finalizarea pachetului legislativ de reformă, cu respectarea recomandărilor Comisiei de la Veneția și ale Comisiei Europene privind statul de drept.
- 2.2 Promovarea meritocratică a magistraților prin îmbunătățirea procedurilor de avansare în funcții superioare, precum și în ceea ce privește cariera magistraților și regulile de organizare judiciară.
- 2.3 Recunoașterea/confirmarea calității de avertizor de integritate pentru magistrați.

3. Luptă anticorupție eficientă

- 3.1 Întărirea poliției judiciare: completarea numărului de polițiști la DIICOT și Parchetul General, definirea/stabilirea unui regim similar aplicabil și polițiștilor judiciari detașați la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Justiție și Casație, precum și un statut special pentru cei detașați
- 3.2 Eficientizarea regulilor de desemnare a procurorilor care anchetează infracțiunile comise de magistrați.
- 3.3 Implementarea integrală a directivei europene privind anticorupția și efectuarea unei analize a cadrului legislativ existent pentru identificarea și asanarea dispozițiilor legale redundante, contradictorii, neclare sau după

caz, imprevizibile și care produc efecte negative, atât din perspectiva conduitei persoanelor fizice și juridice, cât și din perspectiva asigurării predictibilității eforturilor și demersurilor judiciare.

4. Procese mai rapide

4.1 Eliminarea procedurii de cameră preliminară, pentru eficientizarea judecății.

4.2 Reducerea duratei proceselor prin decizii de principiu pentru cazurile frecvente.

4.3 Secții comerciale specializate în cele 15 municipii cu curți de apel.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Cartierul pentru Justiție București

Proiectul are un istoric de peste un deceniu și finanțare de la Banca Mondială; se relansează credibil, cu un termen-cheie asumat public.

2. Finalizarea penitenciarelor Buzău și Prahova

Obiectivele constituie jaloane PNRR și condiție pentru respectarea standardelor CEDO; termenul 2026 este nerealist – funcționalitatea reală este estimată pentru 2027-2028, cu execuție onestă.

3. Codex al societăților comerciale

Codexul reunește legislația privind societățile comerciale, insolvența și falimentul într-un cadru unitar; rezolvă fragmentarea legislativă și răspunde unei cereri vechi a mediului de afaceri.

ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ ȘI DESCENTRALIZARE

REZUMAT

Direcție: coduri administrative adoptate, salarizare după performanță, reformă teritorială cu logică economică, cadastru complet.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Codul Finanțelor Publice Locale – adoptare

Angajamentul asumat în 2025 nu a fost realizat și rămâne o condiție pentru predictibilitatea APL și pentru bugetarea multianuală.

2. Codul de Procedură Administrativă – adoptare

Angajamentul asumat în 2025 nu a fost realizat; adoptarea codului instituie un cadru unitar pentru relația cetățean-administrație.

3. Consorții administrative rurale

Măsura reprezintă Jaloanele 310 din PNRR; OUG 7/2026 a instituit cadrul; operaționalizarea se realizează în orizont 12-18 luni.

4. Punct GIS unic la ANCPI

Datele privind infrastructura, gazul și electricitatea sunt integrate într-un punct unic; măsura aduce un câștig administrativ direct pentru autorizările de construire.

5. Salarizare după performanță în administrație

Se adoptă un cadru de salarizare cu criterii obiective, cu intrare în vigoare în 2027; angajamentul din vechile OG-uri nu a fost realizat.

6. Legea Capitalei

Se adoptă un cadru legislativ distinct pentru București – temă cu mare interes politic municipal și angajament repetat.

7. Continuarea OUG 7/2026 cu corecții

Se aplică reducerea de 30% a posturilor APL după soluționarea contestațiilor; calibrarea se face prin dialog cu UAT-urile afectate.

8. Mecanism inter-instituțional pentru afaceri europene

Atribuire explicită a problematicii UE în portofoliile secretarilor de stat din ministere, asigurarea participării ministeriale la Consiliul UE, elaborarea sistematică a mandatelor pe dosare europene. Precondiție pentru o mai bună racordare a României la deciziile UE.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. CATUC – Codul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor

Codul a fost adoptat tacit de Senat în aprilie 2026 și este blocat în Camera Deputaților; finalizarea sa va avea impact major pe piața construcțiilor.

2. Noua lege a statutului funcționarilor publici

Legea reprezintă o condiție pentru reforma sistemică și un jalon PNRR, instituind un cadru unitar pentru cariera în funcția publică.

3. Programul Național Cadastru și Carte Funciară 2025-2028

Aproximativ 72% dintre imobile sunt integrate în eTerra la jumătatea anului 2026; finalizarea programului va avea impact major pe piața imobiliară și pe colectarea impozitelor locale.

4. Finalizarea Anghel Saligny pentru obiectivele cu stadiu peste 50%

Finalizarea obiectivelor Programului Național de Investiții Anghel Saligny cu stadiu fizic peste 50%, în termenele asumate față de Comisia Europeană. Reprioritizarea contractelor restante după criteriile obiective. Calibrare MDLPA + MF.

5. Structuri de suport pentru UAT-uri cu capacitate redusă

Crearea de structuri de sprijin juridic, financiar și IT la nivel de minister pentru UAT-urile cu capacitate administrativă redusă. Pod până la maturizarea RAT, fără să substituie reforma. Calibrare MDLPA.

6. Continuarea reabilitării termice – 360 obiective, 13.247 unități locative

Continuarea celor 360 de obiective de reabilitare termică a blocurilor de locuințe (aproximativ 13.247 unități locative) și finalizarea programelor ANL în derulare. Direcție: termen-cadru orizont mandat. Calibrare MDLPA.

7. Finalizarea Programului Național Cadastru și Carte Funciară 2025-2028

Aproximativ 72% imobile integrate eTerra la jumătatea 2026 – finalizare integrală până la sfârșitul mandatului. Impact major pe piața imobiliară și pe colectarea impozitelor locale. (Măsură deja prezentă; reformulare cu reper temporal explicit.) Calibrare ANCPI + MDLPA.

8. Program-pilot de locuințe sociale în orașe mari

Lansarea unui program-pilot de locuințe sociale în parteneriat cu autoritățile locale din orașele mari, prioritizând categoriile vulnerabile. Cadru de finanțare hybrid (PT 2021-2027, buget de stat, contribuții APL).

AGRICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ

REZUMAT

Direcție: Transformarea agriculturii românești dintr-un model bazat predominant pe producția și exportul de materii prime într-un model bazat pe procesare, integrarea lanțurilor valorice și dezvoltarea unor ecosisteme agroalimentare regionale competitive, care să asigure creșterea valorii adăugate generate în România, reducerea deficitului comercial pentru produsele agroalimentare și crearea unor companii românești competitive pe piețele europene și internaționale.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Continuarea Programului INVESTALIM

Se finanțează proiectele aprobate pentru industria alimentară pentru creșterea valorii adăugate a produselor agroalimentare.

2. Continuarea susținerii sectorului de panificație prin PNS

Se continuă alocarea financiară pentru industria de panificație, cu impact direct asupra echilibrului comercial.

3. Stimularea producției de legume și fructi

Se alocă finanțare pentru achiziția de echipamente moderne, menite să asigure creșterea producției de legume și fructe.

4. Regândirea AgroInvest

Se asigură un sistem de creditare agricolă pentru investiții cu garanții de stat de până la 90%, pentru o perioadă de rambursare de 15–20 ani, finanțat din surse alternative și/sau bugetul de stat, cu dobânzi comparabile cu cele practicate de celelalte state membre ale UE.

5. Sprijinirea sectorului de creștere a suinelor

Se finanțează fermele atât de reproducție, cât și de creștere și îngrășare, astfel încât să se ajungă la un efectiv de 2,4 milioane de capete porcine în sistem de creștere industrial, cu alocare financiară de 1,4 miliarde de lei. Se dezvoltă fermele familiale prin crearea de adăposturi cu o capacitate cuprinsă între 50 și 100 de capete, cu o alocare financiară de 30 milioane de euro.

6. Sprijinirea sectorului avicol

Se sprijină sectorul de creștere a păsărilor prin modernizarea fermelor existente și crearea de ferme noi cu o capacitate de 10 milioane de locuri, prin alocarea a 100 milioane de euro, menită să asigure potențial de export și consolidarea poziției regionale în producția de ouă și carne de pasăre.

7. Îmbunătățire legislație agricultură ecologică

Se actualizează legislația aplicabilă agriculturii ecologice prin armonizarea regulilor de producție, control, certificare și etichetare, în scopul creșterii încrederii consumatorului în produsele ecologice și al dezvoltării pieței acestora.

8. Digitalizarea sectorului agricol

Se dezvoltă un ecosistem agricol bazat pe tehnologii inteligente și tehnologii digitale critice, prin reorganizarea eficientă a institutelor și stațiunilor de cercetare, utilizarea eficientă a infrastructurii digitale și adaptabilitatea resursei umane la noile condiții de piață, complementar cu susținerea tranziției rezultatelor cercetării către producătorii agroalimentari pentru creșterea competitivității pe termen lung.

9. Strategia pentru Dezvoltarea Integrată a Zonei Montane

Se urgencează procesul de aprobare a Strategiei pentru Dezvoltarea Integrată a Zonei Montane, aceasta fiind absolut necesară pentru ca România să beneficieze de finanțarea din viitorul Mecanism Financiar Multianual al UE pentru sprijinirea fermierilor și comunităților locale din această zonă, menite să asigure oprirea fenomenului de depopulare a satelor și dezvoltarea economiei locale.

10. Program pentru dezvoltarea satelor pescărești integrate

Se promovează o abordare ecosistemică și se susțin satele pescărești integrate prin dezvoltarea amenajărilor piscicole ca proiecte interconectate, care să coreleze producția de pește cu sistemele de irigații din agricultură, agroturismul,

producția de energie și protecția mediului, prin mecanisme de finanțare și autorizare simplificată adaptate acestei abordări.

11. Accelerarea cadastrului agricol național

Se susține accelerarea realizării cadastrului sistematic, cu prioritate pentru terenul agricol, în vederea înregistrării acestuia și a creării unei baze juridice clare pentru acordarea de subvenții, realizarea de tranzacții, arendare și garantare.

12. Auditul și restructurarea administrării terenurilor statului (ADS)

Se crește eficiența utilizării terenurilor statului prin realizarea unui audit complet al terenurilor administrate de Agenția Domeniilor Statului, recuperarea terenurilor exploatate fără bază legală și orientarea patrimoniului funciar al statului către tineri fermieri, cercetare și sectoare cu valoare adăugată ridicată.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Modernizarea infrastructurii principale și secundare de irigații

Se continuă investițiile în infrastructura principală și secundară de irigații și desecare-drenaj, menite să asigure creșterea suprafeței irigabile până în anul 2028 de la 1,6 milioane la circa 2 milioane de ha, cu extindere până la 2,7 milioane de ha până în anul 2030.

2. Continuarea investițiilor în procesare prin PNS

Se continuă finanțarea proiectelor destinate procesării aprobate prin Programul Național Strategic menite să asigure echilibrarea balanței de comerț exterior pentru produsele agroalimentare, creșterea valorii adăugate și consolidarea lanțurilor scurte de distribuție.

3. Strategia dezvoltării sectorului agroalimentar și al spațiului rural 2028-2034

Se stabilesc prioritățile României față de viitoarea Politică Agricolă Comună 2028-2034, aflată în stadiu de negociere avansată.

MEDIU ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE

REZUMAT

Direcție: finalizarea reformelor și investițiilor finanțate prin PNRR, digitalizarea serviciilor publice de mediu, continuarea reformei sectorului silvic și a sistemului de gospodărire a apelor, consolidarea economiei circulare, creșterea capacității administrative a instituțiilor de mediu și asigurarea finanțărilor necesare tranziției verzi și dezvoltării durabile.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Finalizarea implementării PNRR în sectorul de mediu

Se finalizează reformele și investițiile finanțate prin PNRR și se menține un dialog permanent cu Comisia Europeană pentru adaptarea și implementarea țintelor și jaloanelor, astfel încât absorbția integrală a fondurilor nerambursabile alocate sectorului de mediu să nu fie afectată.

2. Continuarea reformei Romsilva și implementarea noului Cod Silvic

Se continuă reforma sectorului silvic prin reorganizarea și eficientizarea activității direcțiilor silvice, implementarea legislației subsecvente Codului Silvic și consolidarea mecanismelor de trasabilitate a materialului lemnos, cu scopul creșterii performanței administrative și al protejării fondului forestier național.

3. Restructurarea și eficientizarea activității Administrației Naționale „Apele Române”

Se continuă procesul de modernizare instituțională a Administrației Naționale „Apele Române” prin optimizarea structurilor administrative, consolidarea capacității operaționale a administrațiilor bazinale și creșterea eficienței procesului investițional. Reforma va urmări întărirea capacității de gestionare a resurselor de apă, îmbunătățirea activităților de prevenire și răspuns la riscurile generate de schimbările climatice și accelerarea implementării proiectelor strategice din domeniul gospodăririi apelor.

4. Finalizarea digitalizării procedurilor de mediu

Se implementează platforma națională de digitalizare a procedurilor de mediu pentru reducerea birocrăției, scurtarea termenelor de emitere a actelor de reglementare și creșterea transparenței în relația cu cetățenii și mediul economic.

5. Operaționalizarea SIISPM și implementarea Sistemului Informatic Integrat al AFM

Se operaționalizează Sistemul Informatic Integrat pentru Servicii Publice de Mediu (SIISPM) și se implementează Sistemul Informatic Integrat al Administrației Fondului pentru Mediu, pentru digitalizarea serviciilor publice, integrarea bazelor de date și eficientizarea proceselor de finanțare, administrare și control.

6. Finalizarea planurilor de management ale ariilor naturale protejate

Se accelerează elaborarea și aprobarea planurilor de management pentru ariile naturale protejate, inclusiv pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării și siturile Natura 2000 aflate în atenția Comisiei Europene, în vederea îndeplinirii obligațiilor asumate de România în domeniul biodiversității.

7. Consolidarea Sistemului Garanție-Returnare și dezvoltarea economiei circulare

Se crește eficiența Sistemului Garanție-Returnare prin extinderea infrastructurii de colectare, creșterea gradului de recuperare a ambalajelor și dezvoltarea instrumentelor necesare tranziției către economia circulară și utilizarea eficientă a resurselor.

8. Monitorizarea calității aerului și prevenirea poluării

Se modernizează sistemul național de monitorizare a calității aerului și se implementează mecanisme de alertă timpurie pentru identificarea și gestionarea surselor de poluare.

Vor fi dezvoltate capacități suplimentare de monitorizare și vor fi instalate sisteme de senzori pentru monitorizarea calității aerului în zona depozitelor de

deșeuri municipale, în vederea detectării rapide a depășirilor limitelor admisibile și protejării sănătății populației.

9. Continuitatea programelor de finanțare pentru tranziția verde

Se mențin și se dezvoltă programele gestionate de Administrația Fondului pentru Mediu, inclusiv Programul Rabla, programele de stocare a energiei, iluminat public, infrastructură de apă și canalizare, împăduriri și alte programe destinate reducerii emisiilor și creșterii rezilienței climatice.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Strategia națională pentru gospodărirea apelor și adaptarea la schimbările climatice

Se elaborează și se implementează Strategia Națională pentru Gospodărirea Apelor 2026–2035, Planul Național de Dezvoltare și Investiții în sectorul de apă și apă uzată și instrumentele necesare creșterii rezilienței infrastructurii de apă în contextul schimbărilor climatice.

2. Strategia națională pentru biodiversitate și conservarea capitalului natural

Se actualizează cadrul strategic și legislativ pentru conservarea biodiversității și protejarea ecosistemelor naturale, în concordanță cu obiectivele europene privind restaurarea naturii și protejarea patrimoniului natural.

3. Modernizarea cadrului legislativ privind gestionarea deșeurilor și siturile contaminate

Se consolidează legislația privind gestionarea deșeurilor, trasabilitatea fluxurilor de materiale reciclabile, dezvoltarea infrastructurii economiei circulare și remedierea siturilor contaminate, în vederea accelerării tranziției către o economie competitivă și eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor.

4. Reforma cadrului de gestionare a resurselor cinegetice

Se actualizează legislația privind gestionarea faunei de interes cinegetic, inclusiv mecanismele de atribuire și administrare a fondurilor cinegetice, pentru asigurarea unui echilibru între conservarea biodiversității, gestionarea durabilă a resurselor naturale și dezvoltarea comunităților locale.

5. Consolidarea capacității administrative și operaționale a instituțiilor de mediu

Se întărește capacitatea Agenției Naționale pentru Mediu și Arie Protejate și a Gărzii Naționale de Mediu prin investiții în infrastructura de monitorizare, echipamente specializate, tehnologii digitale și mijloace de transport, utilizând cu prioritate fonduri externe nerambursabile pentru îndeplinirea obligațiilor asumate de România în relația cu Comisia Europeană și OCDE.

6. Modernizarea și adaptarea programelor de finanțare pentru tranziția verde

Se revizuiesc periodic programele de finanțare gestionate de Administrația Fondului pentru Mediu, inclusiv Programul Rabla, programele dedicate stocării energiei, eficienței energetice și dezvoltării infrastructurii verzi, astfel încât acestea să răspundă evoluțiilor tehnologice, cerințelor pieței și obiectivelor naționale de mediu. Reforma va urmări creșterea eficienței utilizării fondurilor publice, simplificarea accesului beneficiarilor la finanțare și orientarea investițiilor către domeniile cu cel mai mare impact economic, social și de mediu.

MUNCĂ, FAMILIE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

REZUMAT

Direcție: ocupare pentru tineri și părinți, infrastructură pentru familie (creșe, vârstnici, dizabilități), reforma salarizării publice, demografie cu instrumente clare.

CONTEXT

Piața muncii și protecția socială pornesc de la: șomaj 6,1% (martie 2026), față de 3,1% în Polonia și Bulgaria; AROPE 27,4% — locul 3 în UE; 33,8% dintre copii în risc de sărăcie; salariu mediu net ~4.760 lei; 4,68 milioane de pensionari cu pensia medie de 2.783 lei — sub coșul minim de trai decent (3.807 lei); 2,9 milioane de pensii sub 3.000 lei. Cheltuielile de personal ale statului: 168,3 mld lei (8,2% din PIB) — contextul care face reforma salarizării inevitabilă. Surse: INS, Eurostat, CNPP, MF — iunie 2026.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Finalizarea «Primul loc de muncă» pentru tinerii NEET

Temeiul legal este în vigoare (OUG 11/2026); plata efectivă a fost blocată de căderea Guvernului; se reia plata efectivă în orizont scurt. Se reiau plățile în primele 3 luni de mandat, cu țintă anuală de beneficiari și buget publicate de MMSS.

2. Subvenție 2.250 lei/lună pentru angajarea părinților cu trei sau mai mulți copii

Subvenția a fost extinsă prin OUG 11/2026. Condiție: se menține raportul de muncă minimum 12 luni după încetarea subvenției; se realizează o evaluare de impact după primul an.

3. Continuarea programului de creșe «Sf. Ana»

Se continuă derularea programului din fonduri PNRR și naționale, pentru a răspunde nevoii acute a familiilor cu copii mici, cu un calendar ferm

4. Voucher TECH ASSIST pentru dispozitive asistive

Până la 39.900 lei; continuă schema din octombrie 2025; concretizează demnitatea persoanelor cu dizabilități.

5. Modernizarea NextGen 119 – Telefonul copilului

Măsura răspunde cazurilor publice de abuz. Este o măsură care reprezintă o investiție tehnologică mică cu impact semnificativ pentru cei care au nevoie.

6. Centre de zi pentru copii, persoane cu dizabilități și vârstnici – finalizare PNRR

Se finalizează 145 de centre de zi pentru copii și 63 de centre de zi pentru persoane vârstnice până la termenul-limită PNRR (31 august 2026), cu publicarea stadiului pe fiecare centru. Se operaționalizează 50 de servicii comunitare și 31 de servicii noi comunitare în acest context.

7. e-Talon – cuponul electronic de pensie

Se operaționalizează sistemul după achiziția hardware; relația stat-pensionar este modernizată; se reduc costurile logistice.

8. Eliminarea CASS pentru mame

Se acordă scutire de CASS pentru mamele cu copii sub o anumită vârstă. Impactul bugetar este minim, sub 0,02% din PIB; măsura reprezintă un semnal pro-natalitate clar.

9. Creșterea plafonului indemnizației de creștere copil

Plafonul se majorează de la 8.500 lei la 10.000-12.000 lei. Plafonul nu a fost crescut de un deceniu – penalizează direct categoria educată care a întârziat să facă copii; impact bugetar marginal.

10. Indexarea pensiilor de la 1 ianuarie 2027

Se realizează o evaluare în primele 1-2 luni de mandat, cu cifră concretă pe baza spațiului bugetar disponibil.

11. Egalitate de șanse.

Se adoptă în regim de urgență legea de transpunere a Directivei UE 2023/970 promovată de ANES.

12. Controale integrate ANAF-ITM – reducere muncă la negru impact:

Muncă la negru/gri: estimare 20-25% din economia reală prin continuitatea

activității Inspecției Muncii

13. Reconversie profesională națională

Se continuă programele Tranziție justă Impact: Recalificare 50.000+ muncitori în 3 ani în zonele afectate, "Solidaritate și Competențe" – 6 județe FTJ (finanțat UE), ucenicie activă: FORMACTIV (30+ ani) + START! (sub 30 ani)

14. Autoritatea Națională pentru Calificări

Se actualizează standardele ocupaționale și se revizuiesc conform OCDE împreună cu Ministerul Educației și Cercetării.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Digitalizarea sistemului de pensii

- 1.1 Se operaționalizează SNIAS și Hub-ul de servicii prin PNRR până la finalul lunii august 2026 pentru e-Talon pensie
- 1.2 Se digitalizează arhivele CNPP: documente scanate pentru servicii 100% online

2. Reforma ajutoarelor sociale

Se monitorizează Hub-ul de servicii sociale și SNIAS în vederea obținerii de date reale care să stea la baza elaborării unei strategii de reformă a lor.

- 2.1 Se condiționează menținerea beneficiilor de participarea la măsuri de activare și de conformare fiscală, în limitele legii;
- 2.2 Se optimizează sistemul de încadrare în grad de handicap și grad de invaliditate prin revizuirea criteriilor de încadrare.

3. Lucrătorii extracomunitari

Se extind acordurile bilaterale între România și alte țări și se operaționalizează sistemul de înregistrare a acestora în platforma www.workinromania.gov.ro.

4. Elaborare și lansare strategii

Se elaborează și se lansează Strategia Națională Anti-Sărăcie pentru perioada 2028–2034, cu 3 mil. euro din fonduri europene.

5. Garanția Europeană pentru Copii

Se continuă etapele și măsurile din planul național aprobat.

6. Se actualizează Legea tinerilor prin promovarea de politici noi destinate tinerilor.

Se continuă programele din fonduri europene destinate tinerilor NEETs.

CULTURĂ, TINERET ȘI SPORT

REZUMAT

Direcție: stabilitate finanțare cultură, sprijin pentru profesiile creative, descentralizare în sport și tineret.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Menținerea cotei de 2% din impozitul pe venit pentru instituțiile de spectacole APL

Măsura reprezintă un instrument bugetar concret pentru perioada 2025-2028 și o promisiune cu impact direct asupra teatrelor și operelor locale.

2. Continuarea schemelor de ajutor de stat pentru cinema

Cinematografia este o industrie cu valoare adăugată ridicată și un instrument de soft-power; schema existentă se actualizează pentru a asigura predictibilitate multianuală.

3. Sistem digital de ticketing

Sistemul asigură un management transparent al veniturilor din bilete și digitalizare cu efect bugetar imediat.

4. Descentralizarea DJTS către Consilii Județene

Măsura produce o descentralizare reală a Direcțiilor Județene de Tineret și Sport, la cost mic și cu un angajament programatic concret.

5. Reorganizarea cluburilor sportive departamentale ANS

Reforma constituie un angajament asumat în program și reprezintă o intervenție administrativă cu impact direct asupra finanțării.

6. Reorganizarea DRI ca structură de sine stătătoare

Reorganizarea Departamentului pentru Relații Interetnice ca structură de sine stătătoare reprezintă o recunoaștere instituțională a importanței minorităților.

7. Revenirea TVA la 5% pentru carte

Măsura sprijină piața de carte și bibliotecile, stimulează lectura în rândul tinerilor și constituie un răspuns la declinul consumului cultural.

8. Evaluări manageriale și concursuri transparente

Reforma crește încrederea în managementul cultural, reduce controversese și profesionalizează conducerea instituțiilor.

9. Accelerarea programului „Temelii Culturale”

Programul generează investiții majore în infrastructura culturală, valorifică finanțarea externă existentă și recuperează întârzierile istorice în domeniul patrimoniului.

10. Modernizarea Muzeului Național de Istorie a României

Demararea proiectului de consolidare și modernizare a Muzeului Național de Istorie. Concurs de proiecte pentru viitoarea expoziție permanentă a Muzeului Național. Relocarea colecției muzeului pe perioada lucrărilor.

11. Simplificarea și digitalizarea avizării în domeniul patrimoniului

Reforma reduce birocrăția și timpii de răspuns, permițând intervenții mai rapide pentru conservarea patrimoniului, întărirea capacității de avizare, comisiile zonale să faciliteze schimbul de informații și să defînească linii directoare de acțiune.

12. Program Național de atragere a tinerilor către Cultură, prin:

- introducerea unor programe/expoziții/activități gândite special pentru tineri, în muzeele naționale
- program național de încurajare a lecturii pentru copii – campanie TV cu sprijinul CNA
- Artele spectacolului – program național de promovare a accesului la cultura de calitate în zonele defavorizate cultural – cu sprijinul AFCN.

13. Instituirea Salonului Național al Artelor pentru Arte Vizuale, sub patronajul Ministerului Culturii și cu ajutorul Uniunilor de Creație și a Universităților de Arte.

14. Sala de Concerte pentru Festivalul Internațional George Enescu identificarea amplasamentului și inițierea demersurilor pentru finanțarea construcției.

15. Încurajarea coparticipării sectorului privat în inițiative culturale valoroase, atât în cultura vie cât și în valorificarea patrimoniului.

16. Discover Romania

Program de mobilitate feroviară după modelul DiscoverEU care ar permite tinerilor din România și din R. Moldova să călătorească gratuit în rețeaua CFR Călători.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Investiții în Complexele Sportive Naționale + PPP

Investițiile asigură pregătirea loturilor naționale și cofinanțare locală, redând vizibilitate sportului de performanță finanțat coerent.

2. Statutul lucrătorului cultural profesionist + protecție socială dedicată

Măsura reprezintă o reformă structurală pentru profesiile creative, cu aliniere la modelele europene (Franța, Italia, Belgia).

3. Extinderea accesului la cultură în comunitățile slab deservite

Se reduc decalajele culturale dintre urban și rural, extinzând accesul la spectacole, lectură și evenimente culturale.

4. Registrul național digital al patrimoniului cultural

Registrul asigură transparență și evidență unitară, constituind un fundament pentru protejarea și valorificarea patrimoniului.

5. Parteneriat strategic cu industriile creative

Parteneriatul sprijină sectoarele cu valoare adăugată ridicată și dezvoltă economia creativă și exportul cultural.

6. Reforma mecanismelor de finanțare

Reforma crește eficiența utilizării fondurilor publice și introduce proceduri mai clare și predictibile pentru beneficiari.

7. Consolidarea diplomației culturale a României

Se promovează imaginea României în exterior și se valorifică marile proiecte culturale internaționale deja asumate.

AFACERI INTERNE

REZUMAT

Direcție: siguranță rutieră cu instrumente moderne, portal MAI unic, conformare cu obligațiile UE pe migrație, reorganizare teritorială pe risc.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Reducerea criminalității și a accidentelor prin utilizarea noilor tehnologii și analizei predictive, prin:

- 1.1 Extinderea e-SIGUR la nivelul autorităților publice locale. Implementarea monitorizării automate a vitezei medii. Automatizarea fluxurilor pentru diminuarea sarcinilor administrative. Prioritizarea comunicării în materie rutieră, atât între instituții cât și cu cetățenii - prin intermediul sistemelor online.
- 1.2 Program național de integrare a camerelor video în sistemele Poliției Române. Dezvoltarea de instrumente de analiză video asistată de inteligență artificială și avertizare timpurie.
- 1.3 Modernizarea Sistemului Informatic de Monitorizare Electronică și colaborarea cu Ministerul Justiției în vederea utilizării monitorizării electronice în situațiile din competența Administrației Naționale a Penitenciarelor și Direcției Naționale de Probațiune.
- 1.4 Consolidarea capacităților pentru contracararea criminalității din mediul online, concomitent cu campanii de informare a populației cu privire la aceste riscuri.

2. Combaterea criminalității organizate și prevenirea consumului de droguri

- 2.1 Se consolidează capacitățile de investigații financiare (follow the money) și de anchete digitale. Cooperare cu Ministerul Justiției în vederea consolidării ANABI
- 2.2 Acțiune integrată a instituțiilor responsabile în vederea implementării unor programe de prevenire a consumului de droguri, în special în unitățile de învățământ și în mediile frecventate de tineri. Mentorat prin sportivi și/sau personalități publice.

3. Portal unic MAI: consolidarea HUB-ului de servicii al MAI și creșterea numărului de servicii disponibile online cu privire la identitatea persoanei, călătorie și pașapoarte, șoferi și vehicule, acte/avize și alte servicii ale MAI. Asigurarea compatibilității cu Agenda digitală 2030 și cu obiectivul implementării Portofelului European pentru Identitate Digitală (EUDIW).

4. Accelerarea implementării Cărții Electronice de Identitate și dezvoltarea ecosistemului D4eID. Punerea în circulație în anul 2026 a Cărții Electronice de Identitate pentru românii fără domiciliu în România.

5. Frontieră inteligentă și managementul migrației.

5.1 Aplicarea integrală a Pactului UE de Migrație și Azil. Crearea noului cadru legislativ intern pentru a implementa noua viziune europeană. Dezvoltarea infrastructurii de screening necesare, conform angajamentelor asumate.

5.2 Continuarea programelor de dotare cu mijloace de mobilitate și tehnologie de supraveghere a frontierei de stat (inclusiv drone, senzori și capacități de analiză video).

5.3 Implementarea eficientă a noului cadru legal privind accesul străinilor pe piața muncii din România. Operaționalizarea platformei WorkinRomania.gov.ro și integrarea acesteia în activitatea autorităților cu responsabilități în gestionarea forței de muncă străine, în monitorizarea respectării condițiilor de ședere și angajare și în prevenirea exploatării prin muncă.

6. Consolidarea rolului României de stat furnizor de expertiză în domeniul siguranței publice și în managementul situațiilor de urgență.

Pol regional de stabilitate și securitate în Sud-Estul Europei și pentru regiunea Mării Negre.

7. Creșterea capacității de răspuns la dezastre și situații de urgență.

7.1 Modernizarea sistemului RO-ALERT + Aliniere la mecanismul european de protecție civilă. Răspunde la dezastre meteo recurente;

7.2 Exerciții anuale de protecție civilă.

8. Implementarea proiectelor în domeniul afacerilor interne gestionate prin Instrumentul SAFE.

Creșterea capacității operaționale a structurilor MAI în domenii esențiale pentru securitatea națională, protecția și siguranța populației, răspunsul la situații de urgență: mobilitate, mijloace de protecție și intervenție, managementul victimelor multiple, protecție CBRNe, evacuare în masă, intervenție aeriană și navală, drone «as a service» pentru misiuni operative MAI, comunicații critice și reziliență informatică.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Strategia Națională pentru Siguranță Internă 2027-2031

Se adaptează instrumentele strategice de planificare în domeniul siguranței interne la noile riscuri și amenințări, cu integrarea direcțiilor de acțiune stabilite la nivelul Uniunii Europene și promovarea unor priorități naționale de intervenție.

2. Se realizează optimizări la nivelul structurilor Ministerului Afacerilor Interne, pe principiul eficienței operaționale și specializării resurselor.

Se elaborează o hartă națională de risc pentru siguranță internă, actualizată anual, care va sta la baza distribuției resurselor umane și a mijloacelor operaționale în funcție de evoluția criminalității și a factorilor de risc (se urmărește reducerea deficitului în zone cu risc ridicat, eficiența utilizării resurselor și reducerea costurilor operative și operaționale);

3. Reforma resursei umane MAI.

- 3.1 Se elaborează un ghid al carierei clar și predictiv, bazat pe integritate și profesionalism;
- 3.2 Se revizuiesc condițiile legislative și procedurale pentru recrutarea accelerată de specialiști IT, criminalistică digitală și analiză de date;
- 3.3 Se introduce un sistem modern de evaluare a performanței;
- 3.4 Se modernizează sistemul de pregătire și se crește capacitatea de formare;
- 3.5 Se crește calitatea suportului administrativ-logistic oferit structurilor operative.

4. Se completează strategia națională de reducere a riscului la dezastre cu un plan de acțiune privind creșterea capacității comunităților și instituțiilor publice de a funcționa autonom timp de 72 de ore în cazul producerii unui dezastru major – SIGUR 72.

APĂRARE ȘI SECURITATE NAȚIONALĂ

REZUMAT

Direcție: Angajament sporit al României în vederea asigurării proiecției unei Europe mai puternice într-o Alianță mai puternică. Creșterea graduală a bugetului României în linie cu angajamentele asumate de România la Summitul NATO de la Haga (2025). Modernizarea infrastructurii militare și creșterea securității pe Flancul Estic și la Marea Neagră. Aprofundarea Parteneriatelor Strategice. Întărirea bazei industriale pentru apărare și integrarea sa în lanțurile europene și transatlantice.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Modernizarea forțelor armate și a infrastructurii militare naționale

Se utilizează instrumentul SAFE, precum și alocările bugetare în creștere pentru dotarea Armatei Române; se modernizează bazele militare de la Mihail Kogălniceanu, Câmpia Turzii, Fetești și Cincu în vederea asigurării unei prezențe Aliate substanțiale.

2. Consolidarea securității la Marea Neagră

Se întărește prezența și capacitatea națională de reacție, prin extinderea cadrului de exerciții și întărirea cooperării inter-instituționale.

3. Consolidarea pe dimensiunea apărării a Parteneriatelor Strategice ale României, în special cu SUA, dar și cu ceilalți Aliați europeni.

Un rol special va fi acordat asigurării securității Flancului Estic, securității la Marea Neagră și cooperării industriale.

4. Continuarea dezvoltării Hub-ului de instruire F-16 de la Fetești, cu obiectivul de a crește numărul de piloți instruiți și atragerea statelor Aliate și parteneri în procesul de instruire.

5. Urmărirea finalizării în termen a achizițiilor prin instrumentul SAFE: se vor monitoriza cu prioritate modalitatea de derulare a contractelor semnate pentru evitarea întârzierilor de capabilități critice.

6. Implicarea în cadrul inițiativelor UE menite să întărească securitatea României, în complementaritate cu eforturile la nivel NATO, acțiune sistematică pentru consolidarea Flancului Estic prin instrumente UE concrete și un răspuns instituțional prompt pentru o conectivitate rapidă la inițiativele UE.

7.Reforma sistemului de recrutare și creșterea coeziunii și atractivității în cariera militară: digitalizare, atragere de experți IT, recrutare orientată pe competențe; înființarea unui departament de inovare la nivelul MApN, prin utilizarea resurselor deja existente, și completarea curriculei din instituțiile de învățământ militar cu accent pe tehnologii emergente (inteligența artificială, quantum).

8. Programul Rezervist Voluntar: rezerva națională ca pilon al rezilienței; eficientizarea și creșterea participării prin pachet de stimulente clare; pregătirea adecvată a centrelor de instruire.

9. Se extinde cooperarea cu Aliații riverani de la Marea Neagră (Bulgaria și Turcia) în cadrul Inițiativei MCM Black Sea.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Creșterea graduală a cheltuielilor de apărare spre 5% PIB până în 2035
România respectă angajamentul NATO de la Haga 2025 (3,5% bază + 1,5% conexe); nivelul este de 2,42% PIB în 2026, cu o calendarizare anuală obligatorie a creșterilor ulterioare.

2. Se actualizează Programul «Armata României 2040» și Planul multianual de înzestrare, adaptând continuu structura de forțe a Armatei Române prin integrarea lecțiilor învățate la nivel Aliat și asigurând livrarea la timp a țintelor de capabilități asumate de România în cadrul NATO.

3. Se adaptează continuu cadrul legislativ în domeniul apărării la provocările de securitate actuale.

4. Se creează un mecanism transparent de relaționare cu industria de apărare pentru a permite interacțiunea eficientă în vederea informării permanente cu privire la nevoile de înzestrare a Armatei României.

5. Modernizarea și eficientizarea procesului de achiziții pentru apărare prin simplificarea procedurilor birocratice interne, introducerea unui regim special pentru capabilități critice, precum sisteme împotriva dronelor și senzori. Se impune digitalizarea fluxurilor și standardizarea cerințelor tehnice. Orice modificare trebuie să aibă în vedere principiile transparenței și respectului față de cheltuielile publice.

6. Se elaborează o strategie la nivelul MApN în domeniul spațial, domeniul operațional al NATO aflat în plină expansiune.

POLITICĂ EXTERNĂ ȘI AFACERI EUROPENE

CONTEXT

Direcție: Politica externă a României a ajuns la o vârstă a maturității. După mai bine de două decenii în NATO și aproape două decenii în Uniunea Europeană, România își urmărește responsabil interesele naționale și opțiunea democratică, europeană și euroatlantică. Politica noastră externă rămâne coerentă, axată pe îndeplinirea angajamentelor în plan extern, pe promovarea obiectivelor naționale și pe protejarea eficientă a intereselor cetățenilor români.

REZUMAT

Mizele politicii noastre externe sunt mai mari decât oricând în ultimele trei decenii. Viziunea care se impune este cea a unei diplomații cu inițiativă, vizibile și mai aproape de cetățean. Urmărim prioritar securitatea, competitivitatea economică și relația cu comunitățile românești din afara granițelor, pentru că, în final, fiecare obiectiv al politicii externe trebuie să se simtă concret în viața românilor: mai multă siguranță, mai multă prosperitate, mai multe oportunități.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Un Minister al Afacerilor Externe modernizat

- 1.1 Construim o capacitate reală de analiză și anticipare strategică, în dialog constant cu mediul academic și de cercetare.
- 1.2 Urmărim o cooperare mai structurată cu Administrația Prezidențială, Cancelaria Prim-Ministrului și ministerele de linie, pentru o abordare unitară în securitate, în combaterea dezinformării și în diplomația economică.
- 1.3 Transformăm Institutul Diplomatic Român într-un veritabil centru de formare, dezbatere și cercetare diplomatică, în legătură directă cu academiile diplomatice europene.

- 1.4 Asigurăm demnitatea carierei diplomatice prin resurse predictibile și competitive, pe măsura riscurilor și exigențelor profesiei, inclusiv pentru personalul aflat în misiune externă.
- 1.5 Modernizăm comunicarea publică a Ministerului, pentru a fi mai clară, mai vie și mai apropiată de cetățean.

2. Români din afara granițelor

- 2.1 Se creează o structură dedicată politicilor pentru românii din diaspora.
- 2.2 Modernizăm rețeaua consulară și digitalizăm relația dintre românul de peste hotare și statul român.
- 2.3 Se crește capacitatea de reacție rapidă atunci când românii din afară au nevoie de sprijin în situații de urgență.

3. NATO și Flancul Estic. Securitate. Parteneriate

- 3.1 Întărim postura aliată de descurajare și apărare pe Flancul Estic.
- 3.2 Ducem la îndeplinire creșterea graduală a cheltuielilor de apărare și securitate, așa cum am decis la Summitul de la Haga.
- 3.3 Rămânem activi în inițiativele aliate, cu accent pe protecția spațiului aerian și pe contracararea dronelor pe Flancul Estic.
- 3.4 Ne implicăm activ în transformarea apărării la nivelul Uniunii Europene, prin dezvoltarea bazei industriale și tehnologice de apărare, cu efecte directe asupra industriei românești.
- 3.5 Sprijinim dezvoltarea infrastructurii cu dublă utilizare, esențială pentru mobilitatea militară.
- 3.6 Punem formatul București 9 în centrul coordonării politice pe Flancul Estic, cu accent pe complementaritatea cu statele nordice.
- 3.7 Consolidăm formatul trilateral România-Republica Moldova-Ucraina cu agende anuale concrete pe reziliență, contracarare hibridă și sprijin reciproc pentru drumul european, alături de formatul trilateral România-Polonia-Turcia.
- 3.8 Extindem rețeaua de angajamente bilaterale în securitate și apărare, în complementaritate cu cele de la nivel NATO și UE.

4. Parteneriatul Strategic cu Statele Unite ale Americii

- 4.1 Aprofundăm Parteneriatul pe toate dimensiunile, cu accent pe securitate, pe pilonul economic, inclusiv cooperarea energetică și pe promovarea unei relații strategice solide între Uniunea Europeană și Statele Unite.
- 4.2 Dezvoltăm componenta industrial-tehnologică în apărare.
- 4.3 Intensificăm cooperarea în aplicarea legii, pentru progrese reale pe dosarul Visa Waiver, esențial pentru ca românii să poată călători fără viză în Statele Unite.
- 4.4 Cooperăm cu Statele Unite pentru întărirea rezilienței în regiunea Mării Negre.

5. Un profil european activ

- 5.1 Contribuim activ la o Uniune Europeană mai competitivă și mai puternică, cu o piață unică aprofundată care rămâne piesa centrală a construcției europene.
- 5.2 Sprijinim consolidarea bazei industriale și tehnologice europene de apărare, în complementaritate cu NATO, și valorificăm instrumentele europene pentru întărirea industriei de apărare românești.
- 5.3 Participăm activ la dezbaterile despre cum își poate îmbunătăți Uniunea modurile de lucru, pentru a fi mai eficientă.
- 5.4 Susținem o poziție fermă în negocierile pentru următorul Cadru Financiar Multianual al Uniunii Europene, pentru ca acesta să răspundă noilor priorități strategice și totodată să păstreze relevanța politicilor de coeziune și a celei agricole comune.
- 5.5 Susținem un proces de extindere credibil, bazat pe merite, ca investiție geostrategică în prosperitatea, stabilitatea și securitatea europeană.
- 5.6 Valorificăm expertiza tehnică românească pe componenta de pre-aderare.
- 5.7 Imprimăm un dinamism real tuturor parteneriatelor strategice sau cu valențe strategice (Franța, Germania, Regatul Unit, Italia, Spania, Polonia, Turcia, Ungaria, Bulgaria), formatelor de cooperare trilaterală precum România-Polonia-Turcia și România-Republica Moldova-Ucraina, precum și formelor de cooperare destinate creșterii conectivității, precum Inițiativa celor Trei Mări.

6. O regiune mai sigură

- 6.1 Consolidăm rolul României ca furnizor de securitate în regiunea extinsă a Mării Negre. Acționăm cu prioritate pe toată agenda pontică: securitate maritimă, libertatea de navigație, protecția infrastructurii critice subacvatice, deminare, conectivitate energetică și de transport. Ne coordonăm cu Bulgaria și Turcia, parteneri strategici și state riverane pentru a implementa Abordarea Strategică a Uniunii Europene pentru Marea Neagră, inclusiv prin găzduirea Hubului de Securitate Maritimă.
- 6.2 Avansăm politica de extindere a Uniunii Europene, în mod credibil și predictibil, în Balcanii de Vest și cu partenerii estici, înțelegând ca o investiție strategică în stabilitatea și prosperitatea regiunii.
- 6.3 Consolidăm relația cu Ucraina prin implementarea Parteneriatului Strategic și prin continuarea sprijinului pe paliere complementare, inclusiv contribuția la efortul aliat de asistență militară și instruire. Obiectivul nostru este o pace justă și durabilă, însoțită de garanții de securitate credibile.
- 6.4 *Balcanii de Vest. Dezvoltăm relațiile bilaterale cu fiecare stat din regiune prin proiecte cu efecte concrete pentru cetățeni și pentru o mai bună conectivitate a regiunii cu Uniunea Europeană. Folosim cooperarea regională ca instrument pentru susținerea integrării europene, inclusiv prin mandatele noastre de Președinție a ICE și a SEECP. Apărăm și promovăm drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale.*

7. Aderarea la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE)

- 7.1 Finalizăm procesul de aderare.
- 7.2 Aplicăm recomandările-cheie ale Organizației în politicile noastre publice.
- 7.3 Folosim statutul de membru asociat al Comitetului de Asistență pentru Dezvoltare (DAC) ca pârghie pentru profilarea României în arhitectura cooperării internaționale pentru dezvoltare.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Acțiunea multilaterală

- 1.1 Susținem activ relevanța Organizației Națiunilor Unite, a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, a Consiliului Europei și a celorlalte foruri multilaterale.

- 1.2 Apărăm ordinea internațională bazată pe reguli și eficiența multilateralismului.
- 1.3 Promovăm candidaturi românești coordonate în organizațiile internaționale.
- 1.4 Întărim rolul României în francofonia instituțională prin programe de promovare a francofoniei și a poziției României în spațiul francofon, în parteneriate culturale și educaționale.
- 1.5 Folosim formatele variabile de cooperare ca instrumente moderne de diplomație.

2. Cooperarea în plan global

- 2.1 Avansăm proiectele de conectivitate, și menținem o dinamică susținută a relației cu țările din Asia Centrală, inclusiv în baza potențialului parteneriatului UE-Asia Centrală.
- 2.2 Dezvoltăm susținut Parteneriatul Strategic cu Canada, cu accent pe energie și securitate, și dăm consistență parteneriatelor strategice cu Japonia și Republica Coreea.
- 2.3 Valorificăm oportunitățile de cooperare cu parteneri la nivel global, pe dimensiunile comercială, educațională, tehnologică, agenda verde și securitatea alimentară.

FONDURI EUROPENE ȘI INVESTIȚII STRATEGICE

REZUMAT

Direcțiile principale în privința fondurilor europene țin de finalizarea cu succes a PNRR în puținul timp rămas până la 31 august. Guvernul va monitoriza cu strictețe finalizarea proiectelor încă în implementare și va face toate demersurile necesare pentru finalizarea reformelor care sunt jaloane esențiale în PNRR. În paralel va demara un cadru de consultare națională pentru pregătirea viitorului cadru multi-anual al UE, 2028-2034. Negocierea viitorului buget al Uniunii Europene va fi o prioritate care va fi gestionată alături de Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Externe și Administrația Prezidențială. Pe lângă toate acestea, se vor face eforturi pentru o absorbție cât mai mare în actualul exercițiu financiar și pentru operaționalizarea completă și cu succes a Băncii de Investiții și Dezvoltare (BID). Guvernul va face toate demersurile și pregătirile necesare astfel încât noul cadru multianual să nu mai aibă întârzieri în implementare și să demareze cu succes la 1 ianuarie 2028.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Absorbția 100% granturi PNRR până la 31.08.2026

- 1.1 Se finalizează urgent ultima renegociere a PNRR pentru a se asigura că vor fi atinse toate țintele și se va obține absorbția completă.
- 1.2 Se mobilizează rapid capacitatea instituțională pentru aprobarea legislației necesare implementării reformelor asumate prin PNRR (9 dintre ele trebuie aprobate cu act normativ la nivel de lege; o parte au fost deja promovate în Parlament ca și proiecte de lege).
- 1.3 Se instituie un sistem de monitorizare strictă la nivelul Coordonatorilor de Reforme și Investiții (ministere de linie) a progresului investițiilor incluse în PNRR, la acest fiind 4 din 6 cereri de plată depuse; absorbție aproximativ 61% la jumătatea 2026; calendar săptămânal cu jaloane publice.

2. Ultima cerere de plată PNRR – termen 30.09.2026

Se vor face toate eforturile necesare pentru închiderea tuturor jaloanelor și tuturor proiectelor astfel încât ultima cerere de plată să poată fi depusă cu succes.

3. Evitarea de-comiterii Fondului pentru Tranziție Justă

Sunt 819 milioane EUR în joc. Programul PDDTJ a fost aprobat la 11.03.2026, iar Acordul de finanțare pentru implementarea Fondului de Participare Tranziție Justă a fost semnat de MIPE cu BID la 31.03.2026 – urmează execuția.

Beneficiarii instrumentului financiar vor fi IMM și întreprinderi mari care propun proiecte STEP. România este singurul stat membru care a propus STEP în programul de Tranziție Justă.

4. Capitalizarea Băncii de Investiții și Dezvoltare

BID va fi un instrument esențial al statului pentru stimularea creșterii economice și sprijinirea unor sectoare cheie cum sunt procesarea alimentară sau industria de apărare. Capitalizarea BID este esențială pentru ca banca să aibă resursele financiare necesare.

5. Tablou de bord lunar PNRR + Coeziune + FSC

Se publică integrat, cu indicatori publici, asigurând transparență și combătând percepția de risipă; tabloul constituie baza pentru dialogul cu CE.

Pentru politica de coeziune 2021-2027, se lansează toate apelurile de proiecte pentru toate programele în 2026.

Ținta de absorbție în 2026 va fi de 5,5 mld de euro ceea ce va însemna aproximativ 40% grad de absorbție.

6. Costuri simplificate (SCO) + finanțare nelegată de costuri (FNLC)

Se vor continua aceste reforme care asigură reducerea poverii birocratice pentru cei care au proiecte finanțate din fonduri europene. Sunt măsuri necesare pentru accelerarea absorbției.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Pregătirea poziției României pentru CFM 2028-2034

Se creează un mecanism național de guvernanță – interministerial și regional – pentru negocierea Cadrului Financiar Multianual; aceasta este condiția pentru fondurile structurale ale deceniului următor.

2. Absorbția 100% Politica de Coeziune 2021-2027 până în 2029

Politica de coeziune reprezintă un instrument structural maxim; se folosesc integral flexibilitățile mid-term review și ReArm pentru reorientări strategice.

COMBATEREA DEZINFORMĂRII ȘI REZILIENȚEI SOCIALE

REZUMAT

Direcție: consolidarea rezilienței democratice, combaterea manipulării informaționale, protejarea spațiului informațional național și dezvoltarea capacității instituționale de răspuns la amenințările hibride.

CONTEXT

Manipularea informațională și războiul hibrid au devenit una dintre principalele amenințări la adresa securității și stabilității democratice a statelor europene. Campaniile coordonate de dezinformare exploatează polarizarea socială, neîncrederea în instituții și vulnerabilitățile mediului digital pentru a influența procese electorale, decizii publice și percepția cetățenilor asupra realității.

România se află în prima linie a competiției informaționale generate de războiul din Ucraina și de intensificarea amenințărilor hibride la adresa spațiului euro-atlantic. În acest context, consolidarea rezilienței democratice, dezvoltarea capacității de răspuns instituțional și creșterea nivelului de alfabetizare media reprezintă obiective strategice de securitate națională.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Operaționalizarea mecanismului național de monitorizare a spațiului informațional

Măsura asigură cooperarea instituțională între structurile cu atribuții în domeniu, detectarea rapidă a campaniilor de manipulare și răspunsul coordonat la amenințările hibride.

2. Cadru unitar de raportare a dezinformării către platformele digitale

Se stabilesc proceduri clare pentru colaborarea cu platformele online și instituțiile europene, crescând eficiența aplicării Digital Services Act.

3. Actualizarea cadrului legislativ privind combaterea manipulării informaționale

Se clarifică definițiile și instrumentele juridice și se adaptează legislația la noile forme de război informațional și comportament inautentic coordonat.

4. Creșterea capacității CNA și ANCOM de intervenție în spațiul digital

Se instituie mecanisme moderne de supraveghere și sancționare, cu aliniere la practicile europene privind combaterea conținutului manipulator.

5. Program național de debunking și informare publică

Programul asigură identificarea timpurie a narativelor manipulatorii și comunicarea proactivă pentru reducerea impactului campaniilor de dezinformare.

6. Sprijinirea organizațiilor de fact-checking și a media locale independente

Se consolidează ecosistemul informațional local și se crește accesul cetățenilor la informații verificate și surse credibile.

7. Analiza periodică a vulnerabilităților informaționale ale societății

Se monitorizează nivelul de încredere publică și principalele riscuri informaționale, furnizând fundamentul pentru politicile publice de reziliență.

8. Program de educație media pentru elevi și profesori

Programul crește capacitatea de identificare a conținutului fals și asigură prevenția pe termen lung împotriva manipulării informaționale.

9. Program de granturi pentru proiecte locale de coeziune comunitară

Se sprijină inițiativele civice care cresc încrederea socială și participarea comunitară, consolidând reziliența democratică la nivel local.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Înființarea Centrului Național pentru Reziliență Democratică și Comunicare Strategică

Se înființează o structură permanentă de coordonare a politicilor privind combaterea dezinformării și amenințărilor hibride, integrând expertiza instituțională, academică și civică.

2. Introducerea sistematică a educației media și digitale în sistemul educațional

Se dezvoltă competențele de gândire critică și de alfabetizare media, cu aliniere la modelele europene de reziliență societală.

3. Strategia Națională pentru Reziliență Democratică 2027-2035

Se adoptă un cadru strategic integrat pentru combaterea manipulării informaționale, consolidarea încrederii publice și protejarea proceselor democratice în contextul transformărilor digitale și geopolitice.

DIASPORA

REZUMAT

Direcție: Consolidarea legăturilor dintre România și diaspora prin servicii publice eficiente, educație, dialog și oportunități de implicare în dezvoltarea țării.

CONTEXT

Diaspora românească reprezintă una dintre cele mai importante resurse strategice ale României. Cu milioane de cetățeni aflați peste hotare, contribuțiile lor economice, profesionale și culturale susțin dezvoltarea țării și consolidează imaginea României în lume. Obiectivul României trebuie să fie consolidarea legăturilor cu comunitățile românești din afara granițelor, facilitarea accesului la servicii publice și sprijinirea păstrării identității culturale și lingvistice românești.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Modernizarea platformei eConsulat și extinderea serviciilor consulare digitale

Măsura reduce timpii de procesare, facilitează accesul la serviciile consulare și digitalizează relația cu cetățeanul.

2. Introducerea serviciilor consulare în regim prioritar

Măsura crește eficiența sistemului consular, oferă o alternativă legală pentru situațiile urgente și aliniaza practicile la standardele europene.

3. Program național de burse pentru elevii și studenții români născuți în afara granițelor

Programul consolidează legăturile cu România, asigură accesul la educație în limba română și contribuie la formarea unei noi generații conectate la spațiul cultural românesc.

4. Extinderea rețelei de lectorate de limba română în universitățile europene

Rețeaua promovează limba română, crește vizibilitatea culturală a României și sprijină comunitățile românești din diaspora.

5. Digitalizarea serviciilor pentru pensionarii români din diaspora

Interoperabilitatea pensiilor comunitare înregistrează actualmente întârzieri de 12–18 luni. Măsura reduce birocrăția, accelerează procesarea dosarelor și facilitează accesul la drepturile sociale.

6. Accelerarea interoperabilității pensiilor comunitare

Se reduc întârzierile administrative și se protejează drepturile cetățenilor români care au muncit în mai multe state membre.

7. Consiliul Consultativ al Românilor de Pretutindeni

Consiliul funcționează ca mecanism permanent de dialog între stat și diaspora și asigură reprezentarea mai eficientă a intereselor comunităților românești.

8. Sprijin LCCR + recunoaștere diplome pentru diaspora

Continuă programul de Limbă, Cultură și Civilizație Românească; profesorii primesc contracte de muncă, vechime, concedii.

9. Sprijinirea revenirii Diasporei în România

Se acordă sprijin pentru angajare la întoarcere prin ANOFM și SPO, cu servicii personalizate dedicate.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Program național continuu pentru educația în limba română în comunitățile istorice și diaspora

Programul protejează identitatea lingvistică și culturală și consolidează legăturile dintre noile generații și România.

2. Strategia Națională pentru Diaspora 2027–2035

Strategia stabilește cadrul pentru servicii publice, educație, cultură, antreprenoriat și sprijinirea revenirii în țară a românilor din diaspora.

RELAȚIA CU REPUBLICA MOLDOVA

REZUMAT

Sprrijinim politic, fără echivoc, drumul european al Republicii Moldova la toate nivelurile Uniunii Europene și în relațiile cu ceilalți parteneri europeni. Oferim asistență tehnică în baza Parteneriatului Strategic pentru integrarea europeană a Republicii Moldova.

CONTEXT

Republica Moldova reprezintă principalul partener strategic al României în vecinătatea estică și principalul beneficiar al sprijinului acordat de România pentru integrarea europeană. Obiectivul României este accelerarea convergenței economice, instituționale și sociale dintre cele două state, prin eliminarea barierelor administrative, dezvoltarea proiectelor comune și consolidarea spațiului comun de limbă, cultură și valori europene.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Programul „Cetățenie 365”

Programul reduce termenele de soluționare a dosarelor, digitalizează procedurile și crește eficiența administrativă.

2. Programul „Invest Moldova”

Programul stimulează investițiile românești peste Prut, dezvoltă mediul de afaceri și consolidează integrarea economică.

3. Recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale România – Republica Moldova

Măsura crește mobilitatea profesională, elimină barierele administrative și valorifică capitalul uman comun.

4. Armonizarea legislației audiovizuale și facilitarea accesului reciproc pe piața media

Măsura consolidează spațiul informațional comun, crește accesul la conținut în limba română și combate influențele informaționale ostile.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Program de armonizare legislativă România – Republica Moldova

Programul apropie cadrele instituționale și juridice ale celor două state și sprijină integrarea europeană a Republicii Moldova.

2. Spațiu educațional comun România – Republica Moldova

Se instituie o curriculă comună, se promovează mobilitatea academică și cooperarea instituțională, consolidând identitatea culturală și lingvistică comună.

3. Program de integrare sectorială România – Republica Moldova

Se dezvoltă proiecte comune în educație, cultură, sport, mass-media și economie, aprofundând conectarea dintre cele două state.

SOCIETATEA CIVILĂ, MINORITĂȚI NAȚIONALE ȘI CULTE

REZUMAT

Se creează un cadru legal pentru protecția minorităților naționale, susținerea cultelor și întărirea parteneriatului dintre stat și societatea civilă, în vederea consolidării coeziunii sociale și a participării civice.

CONTEXT

Organizațiile societății civile, structurile de voluntariat, organizațiile minorităților naționale, grupurile comunitare și partenerii sociali contribuie în mod esențial la furnizarea de servicii, apărarea drepturilor cetățenilor și consolidarea coeziunii sociale.

A. MĂSURI PE TERMEN SCURT

(orizont 12-18 luni)

1. Continuarea restituirii imobilelor cultelor religioase

Restituirea reprezintă o obligație morală și legală, asumată ca angajament continuu cu calendarizare clară.

2. Adoptarea Legii minorităților naționale

Legea constituie un deziderat istoric cu decenii de așteptare, asumat prin angajamentul UDMR, cu impact identitar major.

3. Actualizarea cadrului legislativ privind organizațiile neguvernamentale

Actualizarea reduce birocrăția, crește predictibilitatea juridică și adaptează legislația la realitățile sectorului civic.

4. Dezvoltarea parteneriatului stat–ONG pentru furnizarea de servicii publice

Parteneriatul crește accesul la servicii sociale, educaționale și de mediu, valorificând expertiza societății civile.

5. Simplificarea mecanismelor de finanțare pentru organizațiile neguvernamentale

Simplificarea facilitează accesul la finanțare, reduce sarcinile administrative și crește sustenabilitatea sectorului civic.

B. REFORME STRUCTURALE

(orizont mandat / dincolo de mandat)

1. Strategia Națională pentru Participare Civică și Voluntariat 2027–2035

Strategia crește implicarea cetățenilor în viața publică și consolidează cultura democratică și responsabilitatea comunitară.

2. Program național pentru dezvoltarea comunităților locale și coeziunii sociale

Programul sprijină inițiativele civice, dialogul comunitar și proiectele care consolidează încrederea și cooperarea la nivel local.